

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSECULTUURGEMEENSCHAP

Zitting 1974-1975

Nr. 13

HANDELINGEN

Vergadering van dinsdag 6 mei 1975

INHOUDSOPGAVE

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving, 'blz. 330

VERSLAGEN

Indiening, blz. 330

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verzending, blz. 330

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

Indiening en behandeling van voorstellen van resolutie, van mondelinge en spoedvragen, alsmede van vragen om uitleg, blz. 330

VRAAG (R.v.O. art. 52) van de heer **P. De Vlies** tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de erkenning van de diploma's van het **Lemmensinstituut**, blz. 331

BEGROTINGEN

1. **Begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.**

Algemene bespreking

Sprekers: de heren **M. Coppieters**, **A. Diegenant**, **H. De Croo**, Minister van Nationale Opvoeding, blz. 332

2. **Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.**

Algemene bespreking, blz. 337

MEDEDELING VAN DE REGERING

Vernieuwd secundair onderwijs. Verslag ingediend door de heer **H. De Croo**, Minister van Nationale Opvoeding — 115 (1974-1975) — Nr. 1.

Bespreking

Sprekers: de heren **H. De Croo**, Minister van Nationale Opvoeding, **D. Coens**, **M. Coppieters**; blz. 337

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Indiening en verzending, blz. 346

BEGROTINGEN

1. **Begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.**
2. **Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.**

Artikelsgewijze behandeling, blz. 346

Naamstemming over de samengevoegde ontwerpen van decreet, blz. 347

MEDEDELING VAN DE REGERING

Vernieuwd secundair onderwijs. Verslag ingediend door de heer **H. De Croo**, Minister van Nationale Opvoeding — 115 (1974-1975) — Nr. 1.

Voortzetting van de bespreking

Sprekers: de heren **M. Coppieters**, **A. Kempinaire**, blz. 348

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN, blz. 354

Vragen (R.v.O. art. 51)

Schriftelijke vragen en antwoorden, blz. 354

BIJLAGEN

Begrotingstabellen, blz. 355■

VOORZITTER :**De heer J. BASCOUR**

De heer **D. Coens**, Secretaris, neemt plaats aan het bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend om 14.10 uur.

De Voorzitter: Dames en Heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN. VAN VERHINDERING

De Voorzitter: Ik deel aan de Raad mee dat zijn ingekomen berichten van verhindering van : de heer **F. De Bondt**, mevrouw **G. De Kegel**, de heren **W. Flamant** en **J. Hendrickx**, gezondheidsredenen ; de heren **W. Calewaert**, **L. Martens**, **M. Vandewiele**, buitenslands (Europees Parlement) ; **H. Adriaensens**, **L. Rombaut**, **J. Van den Eynden**, buitenslands ; de heren **Jos Daems**, **A. Laridon**, **P. Poortmans**, **G. Temmerman**, **A. Vandenabeele**, **M. Vandenove**, **C. VanElsen**, **L. VanGeyt**, **E. Vansteenkiste**, ambtsverplichtingen ; mevrouw **P. D'Hondt-Van Opdenbosch**, de heren **J. Kickx**, **J. Wyninckx**, familieverplichtingen.

VERSLAGEN**Indiening**

De Voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- door de heer **R. Otte** namens de Commissie voor onderwijs over het ontwerp van decreet houdende de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974. Kredieten die door de **Cultuurraad** moeten worden aangenomen (G.W. art. 59bis, § 2, 2°) — 4-11 (B.Z. 1974) — Nr. 2.
- door de heer **R. Otte** namens de Commissie voor onderwijs over het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974. Aanpassingen die door de **Cultuurraad** moeten worden aangenomen — 5-11 (1974-1975) — Nr. 2.

VOORSTELLEN VAN DECREET**Indiening en verzending**

De Voorzitter: De volgende voorstellen van de-

creet werden ingediend'en naar de bevoegde commissie verzonden :

- Voorstel van decreet van de heer **S. Février** tot instelling van jeugdparlementen in de **Rijksinrichtingen** voor middelbaar en technisch onderwijs — 116 (1974-1975) — Nr. 1.
Verzonden naar de Commissie voor onderwijs.
- Voorstel van decreet van de heer **M. Coppie** c.s. houdende oprichting van een fonds ter bevordering van de publikatie van recente studies over de geschiedenis van de **arbeidsbeweging** in Vlaanderen en over de geschiedenis van de **Vlaamse Beweging**.
Verzonden naar de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium.

BOODSCHAPPEN

De Voorzitter: Bij brieven van 24 april 1975 deelt de Voorzitter van de Vlaamse Gewestraad mede dat voornoemde Raad ter vergadering van 17 april 1975 de volgende met redenen omklede moties heeft aangenomen, respectievelijk betreffende :

- de samenvoeging en grenswijziging van gemeenten ;
- de spreiding van overheidsdiensten ;
- de stadskernvernieuwing ;
- de beleidskeuzen van het Plan 1976- 1980 voor het Vlaamse Gewest.
- **Ter kennisgeving.**

Bij brief van 5 mei 1975 heeft de' Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden, overeenkomstig artikel 24 van de wet van 18 mei 1960 houdende de organisatie van de Instituten der Belgische Radio en Televisie, bij de **Cultuurraad** het jaarverslag 1973 van de Belgische Radio en Televisie — Instituut van de Nederlandse Uitzendingen ingediend.
Dit verslag ligt ter inzage bij het Secretariaat van de Cultuurraad.

— **Ter kennisgeving.**

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

Indiening en behandeling van voorstellen van resolutie, mondelinge en spoedvragen en vragen om uitleg.

De Voorzitter: Ik moge u bij de opening van deze vergadering enkele beslissingen mededelen die door het Bureau en de Fractievoorzitters eenparig werden genomen inzake indiening en behandeling van voorstellen van resolutie, van mondelinge en

spoedvragen, alsmede van vragen om uitleg en die ik u ter bekrachtiging voorleg.

I. Wat de voorstellen van resolutie betreft:

Artikel 45 van het Reglement van Orde bepaalt dat ontwerp-resoluties worden ingediend en behandeld met inachtneming van de regels die zijn bepaald voor voorstellen van decreet. Dat wil zeggen dat zij, net zoals een voorstel van decreet, normaal eerst naar de bevoegde commissie worden verwezen alvorens in openbare vergadering te worden behandeld.

Het Bureau en de Fractievoorzitters stellen voor dat, bij wijze van afwijking daarvan, een **ontwerp-resolutie** of anders genoemd een voorstel van resolutie, voortaan onmiddellijk in openbare vergadering kan worden behandeld indien evenwel de Raad daarmee eenparig akkoord gaat.

Gaat de Raad niet eenparig akkoord, dan wordt het voorstel van resolutie naar de bevoegde commissie verwezen. Het voorstel van resolutie zal evenwel bij voorrang door de bevoegde commissie moeten worden behandeld indien de meerderheid van de Raad erom verzoekt.

Bij ontstentenis van meerderheidsbeslissing wordt het voorstel van resolutie, volgens de gebruikelijke regels, achteraan op de agenda van de bevoegde commissie geplaatst (chronologische orde).

Voorstellen van resolutie moeten bovendien tijdig worden ingediend, dit wil zeggen uiterlijk 's woensdags van de week die de openbare vergadering voorafgaat.

Deze termijn moet het de Voorzitter mogelijk maken eventueel conform het Reglement van Orde het Bureau omtrent de agenda te raadplegen en zich uit te spreken over de ontvankelijkheid en casu quo de rangorde van de ingediende voorstellen.

II. Wat de mondelinge vragen en spoedvragen en de vragen om uitleg betreft:

Aan de Raad wordt voorgesteld dat die vragen voortaan eveneens moeten worden ingediend uiterlijk 's woensdags van de week die de openbare vergadering voorafgaat.

Voor een spoedvraag kan er op deze termijn evenwel een afwijking worden toegestaan mits de vraagsteller zelf daartoe het akkoord van de betrokken Minister bekomt.

Voor een vraag om uitleg is de gestelde termijn des te dwingender daar zij — echter alleen op uitdrukkelijk verzoek van de vraagsteller — kan worden gedrukt en vooraf aan de leden rondgedeeld, overeenkomstig de reeds gangbare schriftelijke procedure.

In dit laatste geval mag de gedrukte tekst van de

vraag om uitleg niet meer dan drie bladzijden **belopen**.

Geen bezwaar?

De heer Paul Peeters : Mijnheer de Voorzitter, kunnen wij deze tekst schriftelijk krijgen ?

De Voorzitter : Deze tekst werd medegedeeld aan de Cultuurfractievoorzitters die hun instemming ermee hebben betuigd en zal worden rondgedeeld.

De heer J. Henckens : Deze tekst wordt trouwens opgenomen in het verslag.

De Voorzitter : Inderdaad.

De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, het Reglement dient te worden toegepast. Het betreft hier een wijziging.

De Voorzitter : Het is geen eigenlijke wijziging aan het Reglement, maar wel een praktische toepassing en een versoepeling ervan.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, hier worden termijnen bepaald, wat dus toch wel een wijziging van het Reglement betekent.

De Voorzitter : Als we het artikel 45 strikt toepassen is er geen sprake van een wijziging van het Reglement. Dan wordt ipso facto verwezen naar de bevoegde Commissie.

De heer J. Van Elewyck : Het Reglement is er om te worden toegepast.

De Voorzitter : Geen bezwaren meer? Dan is aldus besloten.

Is de Raad het eens met dit voorstel ? Dan is omtrent deze verschillende punten aldus besloten.

MONDELINGE VRAAG (R.v.O. art. 52) van de heer P. De Vlies, lid van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, gericht tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden, over de erkenning van de diploma's van het Lemmensinstituut.

De Voorzitter : Dames en Heren, aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Vlies tot de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden over de erkenning van de diploma's van het Lemmensinstituut.

De heer De Vlies heeft het woord.

De heer P. De Vlies (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, mijnheer de Minister, Dames en Heren, het Lemmensinstituut,

hoger instituut voor muziek in liturgie en opvoeding, heeft een meer dan nationale reputatie. De uitvoering van de wet van 11 juli 1973 biedt de Koning de gelegenheid om eindelijk op behoorlijke wijze de erkenning van de diploma's van het Lemmensinstituut als vereiste bekwaamheidsbewijzen te regelen en om tevens de gelijkwaardigheid van de studiën aan het Lemmensinstituut aan die van de rijksconservatoria vast te stellen.

Deze volwaardige erkenning is van het grootste belang voor de enige vrije katholieke school voor muziekonderwijs op het hoger én op het secundair niveau in het Nederlandse taalgebied. Het Lemmensinstituut is trouwens de enige onderwijsinstelling die sedert 25 jaar de opleiding behartigt van de toekomstige muzikopvoeders in alle takken van het algemeen vormend onderwijs.

Daarom maakt het instituut voor zijn afgestudeerden aanspraak op volkomen gelijkgerechtigdheid met de gediplomeerden van het rijksonderwijs en met de houders van de door de centrale examencommissie voor de muzikopvoeding in het algemeen vormend onderwijs uitgereikte diploma's.

Het is derhalve onóntbeerlijk bij de uitvoering van artikel 4 van de wet van 11 juli 1973, in een nieuwe regeling te voorzien inzake de bevoegdheidsbewijzen. Het is onder andere onontbeerlijk dat door het Ministerie van Nationale Opvoeding :

- de gelijkstelling van de diploma's van laureaat van het Lemmensinstituut met de diploma's eerste prijzen van de koninklijke muziekconservatoria wordt bekrachtigd ;
- de erkenning van het diploma van geaggregeerde voor het lager secundair onderwijs, afdeling muzikopvoeding, als wettelijk vereist bevoegdheidsbewijs voor het lager secundair onderwijs bevestigd blijft;
- de weddeschalen aangepast worden aan het niveau van de diploma's;
- de regeling in verband met de voldoende geachte bevoegdheidsbewijzen ook rekening houdt met de diploma's voor de muzikopvoeding van het Lemmensinstituut.

Tevens is het nodig dat het Ministerie van Nederlandse Cultuur een nieuwe regeling inzake de bij het koninklijk besluit van 26 januari 1968 bedoelde bevoegdheidsbewijzen en diploma's vaststelt.

Ten slotte blijkt ook dat het koninklijk besluit houdende vaststelling van de toelatingsvoorwaarden tot de Koninklijke Muziekconservatoria moet worden aangepast.

Mevrouw de Minister gelieve mij mede te delen of zij de door mij ontwikkelde visie in alle punten deelt en welke de termijnen van uitvoering zijn die zij zich ter zake stelt?

De Voorzitter: Mevrouw de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

Mevrouw R. De Backer-Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden (*op de tribune*): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik heb de eer het geachte Lid het volgende mede te delen.

1. De gelijkstelling en erkenning van de diploma's van het Lemmensinstituut, de bepaling van de weddeschalen en de regeling in verband met de vereiste en de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen, voor zover dit het algemeen vormend onderwijs aangaat, behoren tot de bevoegdheid van de Minister van Nationale Opvoeding.

2. Het koninklijk besluit van 26 januari 1968 tot vaststelling van de titels vereist met het oog op de toekenning van toelagen aan de gesubsidieerde inrichtingen voor muziekonderwijs omvat reeds verscheidene bepalingen waarbij diploma's, uitgereikt door het Lemmensinstituut, gelijkgesteld worden met diverse eerste prijzen van een koninklijk muziekconservatorium.

Voor de diploma's „regent muzikopvoeding” en „laureaat muzikopvoeding” werden nog geen gelijkstellingen uitgesproken.

De Raadgevende Commissie voor het muziekonderwijs met beperkt leerplan zal deze aangelegenheid evenwel eerstdaags onderzoeken.

3. Momenteel bereidt een „Nationale Commissie” een structuurhervorming van de koninklijke muziekconservatoria voor. In deze commissie zetelen twee vertegenwoordigers van het Lemmensinstituut .

Bij deze hervorming zal ernaar worden gestreefd de toelatingsvoorwaarden tot al de hogere muziekinstituten eenvormig te maken en tevens de studieprogramma's nader tot elkaar te brengen.

De Voorzitter: Het incident is gesloten.

BEGROTINGEN

1. Begroting van Nationale Opvoeding – Nederlandstalig regime – voor het begrotingsjaar 1974.

— Ontwerp van wet – Stuk van de Kamer 4-XIX-B (B.Z. 1974) – Nr. 1.

Verslag – Stuk van de Kamer 4-XIX-B (B.Z. 1974) – Nr. 4

(Dit ontwerp van wet is inmiddels de wet van 25 juli 1974 geworden, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 23 november 1974).

— Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen (G.W. art. 59bis, § 2, 2°). Ontwerp van decreet – Stukken van de Cultuurraad 4-11 (B.Z. 1974) – Nrs. 1 en 2.

Algemene bespreking

De Voorzitter: Aan de orde is het ontwerp van

decreet houdende de begroting van Nationale Opvoeding – Nederlandstalig regime – voor het begrotingsjaar 1974.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Coppieters heeft het woord.

De **heer M. Coppieters (op de tribune)**: Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de Minister, mijnheer de Minister, geachte Collega's, wij moeten de komst van de verslaggever niet afwachten om te weten hoe deze Cultuurraad degradeert. (*Applaus op sommige banken van de Volksunie en van de B.S.P.*)

Een namiddagzitting vullen met de bespreking van de begroting Nationale Opvoeding 1974, na de opmerkingen van het Rekenhof, is belachelijk, vernederend en misleidend voor de bevoegdheid van deze Cultuurraad. (*„Zeerjuist” op de banken van de B.S.P.*) Om elkaar te groot leed te besparen gaan we best na wat het Rekenhof denkt over deze wijze van werken.

De opmerking van het Rekenhof slaat op onze bevoegdheid. Wij zijn zo diep gevallen dat het Rekenhof ons oproept om onze waardigheid terug te vinden !

Ik lees de eerste opmerking voor, want het kan niet beter gezegd worden: „Een eerste vaststelling betreft het feit dat de exclusieve **bestemmingsbevoegdheid** die behoort aan de Cultuurraad praktisch ontzenuwd is door het te laat indienen door de Regering van het ontwerp van decreet, gevolg van de vertraging waarmee de wet van 25 juli 1974 werd bekendgemaakt.

„Daarbij dient nog gevoegd te worden dat het bijna permanente regime der voorlopige kredieten dat in 1974 voor de culturele kredieten van de Sector Nationale Opvoeding werd toegepast resulteert in een denkbeeldige machtigingsbegroting die nagenoeg post **factum** moet worden aangenomen.” En hiermede is het nog niet ten einde. Het Rekenhof vervolgt: „Het is duidelijk dat de **amendingsmogelijkheden** van de leden van de Cultuurraad binnen de perken van het globale krediet, — middel bij uitstek ter bevestiging van de volheid van de autonome bestemmingsmacht —, afgezwakt worden in de mate dat het systeem van de voorlopige kredieten bestendig wordt. Vermits verder eventuele begrotingswijzigingen, op initiatief van de Raad, budgettair-technisch slechts mogelijk zijn voor zover geen verbintenissen zijn ontstaan ten laste van begrotingskredieten die in aanmerking komen voor compenserende verminderingen, boet de **Cultuurraad** aan autonomie in bij elke vertraging in de machtigingsprocedure, meer dan dit het geval is voor het Parlement dat steeds nieuwe mogelijkheden kan scheppen.”

Hebben wij van deze namiddagvergadering de indruk dat wij toch moesten bijeenkomen bij gebrek aan volwaardig agenda, dan is dit agenda-punt allicht de gelegenheid onszelf toch even te bekijken in de spiegel van de culturele autonomie.

De Cultuurraad heeft inzake onderwijs bevoegdheid op vele punten: de promotie van de samenwerking tussen alle onderwijsnetten en -vormen, de promotie van de onderwijsvormen zelf, de oriëntatie van het onderwijs in functie van demografische, sociale en economische factoren en van de rationalisatie en programmatie, de inhoud zelf van de vastgelegde structuren — dat is oriëntatie en programmatie —, de verbetering van de pedagogische methodes, de pedagogische experimenten enz.

Ik vraag u niet alleen wat daarvan te merken is in **de begrotingen**; ik vraag u ook op welk ogenblik wij **zulke taak** in deze Raad al ooit hebben **aangevat**.

De **heer H. De Croo**, Minister van Nationale Opvoeding: Dat komt nog.

De heer M. Coppieters: Dat moeten we eerst nog zien !

De vraag moet daarbij worden gesteld of de **onderwijsbegrotingen** voor zo'n beleid wel bruikbaar zijn, of zij als instrument daarvoor geschikt zijn. Het antwoord is neen, mijnheer de Minister. Neen, omwille maar van enkele voorbeelden uit de vele: omdat een aantal belangrijke kredieten niet eens gesplitst zijn tussen het onderwijs van sociale promotie en de volledige leergangen, niet eens zuiver gesplitst voor het hoger onderwijs, niet eens zuiver gesplitst voor het voortgezet onderwijs. En met zulke werkinstrumenten nodigt men ons half 1975 uit ons uit te spreken over kredieten van 1974 !

En dan zijn er de voorlopige kredieten. Zonder leedvermaak moge ik even herinneren aan de Volksuniekritiek op de begroting van 1974 op de, ik, blijf erbij, juiste opmerking dat deze begroting een miljardentekort vertoonde. De overheveling van Staatssecretaris Geens naar Minister De Croo is gebeurd. Dat doet echter niets af aan het feit, mijnheer de Minister, dat in 1974 uw begroting zelfs niet de waarde had van een raming. Ik zou eerder zeggen dat de begrotingen van Nationale Opvoeding slechte ramingen zijn. En wat kan men nu om de liefde **Gods** doen met slechte ramingen waarvan de opgesplitste posten niet eens juist zijn ! Mijnheer de Minister, als u meent dat ik het tegen de meerderheid heb of dat ik in slecht gezelschap vertoef, verwijs ik u naar de zeer fundamentele kritieken die voorkomen in „**Forum**”, het tijdschrift van het Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs, zesde jaargang, nummer 8 van 15-30 april 1975. Het Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs heeft zich zelfs de moeite getroost om u raad te geven.

Ik lees: „**De begrotingen** van Nationale Opvoeding zullen slechts een behoorlijke controle van de aangevraagde kredieten mogelijk maken wanneer :

1° de kredieten per onderwijsniveau worden gesplitst;

2° de stijging van het indexcijfer en de sociale programmatie in die kredieten wordt verrekend; 3° de geraamde schoolbevolking waarop de kredieten betrekking hebben in het **verantwoordings**-programma wordt opgenomen zodat de kostprijs per leerling nauwkeurig kan worden berekend.

Wat mijns inziens nog zwaarder doorweegt is het feit dat de begrotingen van Nationale Opvoeding op geen enkel ogenblik een weerspiegeling zijn van voorgenomen of ingetreden vernieuwingen. Ik verwijs naar het u allen wel bekende C.R.I.S.P.-cahier van 28 november 1974. Ik kan het aldus resumeren: de Ministers van Nationale Opvoeding willen het nieuwe doen met oude middelen. Zij ontkennen door het laat indienen van hun begrotingen de zin van de culturele autonomie. Ik weet dat er verzachtende omstandigheden zijn. Ik weet dat de Ministers van Nationale Opvoeding bij het opstellen van hun begroting hadden te kampen met zware moeilijkheden. Ik zal ze zelf opsommen:

Ten eerste, het was het eerste departement dat werd gesplitst; ten tweede, de toepassing van de grondwet inzake culturele autonomie, en, ten derde, de stormachtige **groei van het onderwijs**. Dit neemt niet weg dat wij niet kunnen blijven **discussiëren** over begrotingen die niet de weerslag zijn van een duidelijk beleid. En duidelijk is uw beleid allerminst. Wat in het onderwijsbeleid ontbrak, en in uw beleid nog ontbreekt, is in de eerste plaats een zekere stabiliteit die voor jaren sommige vernieuwingen progressief vastlegt; een beleid dus op lange termijn.

Ten slotte — hier valt de schuld niet alleen op de huidige meerderheid, maar ook op de vorige meerderheden —, mijnheer de Minister, u kan geen beleid voeren want u hebt niet eens de nodige instrumenten voor een nationaal onderwijsbeleid.

(Applaus op de banken van de Volksunie)

De Voorzitter : De heer Diegenant heeft het woord.

De heer A. Diegenant (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte Collega's, vooraf zou ik 'willen stellen dat bij opmerkingen vanwege het Rekenhof ik mij als lid van de Cultuurraad niet noodzakelijk vernederd voel; dit wanneer deze toch parlementaire instelling haar taak vervult en dus opmerkingen maakt. Ik geloof dat het een instrument is dat ten **diens** staat van de leden die hier aanwezig zijn en waarvan wij allemaal kunnen gebruik maken. Die mensen doen niet meer dan hun werk.

De heer J. Van Elewyck: Maar wij niet !

De heer A. Diegenant : Dat is een bekentenis die ik voor u laat.

Deze begroting 1974 komt inderdaad nogal laat, maar wij kunnen ons misschien troosten met de

gedachte dat het schooljaar 74-75 nog niet voorbij is.

De heer A. Bogaerts: Magere troost!

De heer A. Diegenant : In dit weliswaar ruime kader zou ik een meer specifiek probleem willen aanraken — het staat ook dit schooljaar nog in de actualiteit — namelijk het probleem van de schoolsport. Het is een probleem waar niet zo enorm veel financiële middelen mee gemoeid zijn, maar wel veel leerlingen. U weet zeer goed dat in het kader van het departement van Nationale Opvoeding een vereniging zonder winstoogmerk R.O.O.S., **Rijks**-onderwijs Omnisport Vereniging, werd opgericht. Wij verheugen ons over het bestaan van deze vereniging.

Het is een lofwaardig initiatief. We stellen vast dat een aantal mensen die daarbij worden betrokken, met bijzonder veel enthousiasme hun taak opnemen.

De schoolsport in het rijksonderwijs had in vergelijking met de schoolsport in het vrij onderwijs zeker een achterstand in te lopen. Ik meen dat de vereniging zonder winstoogmerk R.O.O.S. daar zeker toe bijdraagt. Wij stellen ook vast dat deze vereniging goed wordt uitgerust. Zij ontvangt van uw departement een toelage van ongeveer 5 miljoen. Zij beschikt over vijf leerkrachten die voor twee derde worden gedetacheerd. Zij krijgt ook nog twee en een deeltijdse secretaressen, dus uitvoerend personeel, toegewezen.

Mijnheer de Minister, zoals u het trouwens zeer goed zegde, is de Minister van Nationale Opvoeding de Minister voor alle leerlingen in dit land. We durven dan ook de vraag stellen of het niet mogelijk is dat het Nationaal Secretariaat voor het Vrij Onderwijs of de Nationale Sportfederatie voor het Vrij Onderwijs eveneens toelagen zou ontvangen om de schoolsport in het vrij onderwijs op een even degelijke wijze te begeleiden als dit mogelijk gemaakt wordt voor het rijksonderwijs.

We stellen vast dat ongeveer 20% van de leerlingen die op dit ogenblik bij de sport in de scholen betrokken zijn toelagen ontvangen, terwijl de overige 80% dit doen op basis van het enthousiasme van de leerkrachten en de organisatoren die bij deze activiteiten betrokken zijn.

Mijnheer de Minister, ik vraag u de mogelijkheid te onderzoeken om een initiatief als dit van R.O.O.S. — organisatie die, tussen haakjes gezegd, kleurig briefpapier met een roos bovenaan gebruikt, en het is niet onze bedoeling daar een rozenkrans van te maken, maar wel om aan te dringen **op een aangepast** symbool zodat het past voor al degenen die bij de schoolsport worden betrokken — dat een dergelijk subsidiëeringsinitiatief uitgebreid zou worden tot alle schoolnetten die aan de schoolsport deelnemen. Het is nodig dat de **school-**

sport voor elke leerling op gelijke wijze gesubsidieerd wordt.

Mijnheer de Minister, wij stellen ook vast dat de universitaire sport tot nog toe door het departement van Cultuur werd gesubsidieerd maar dat thans op de begroting de subsidiëring van de universitaire sportactiviteiten in deze begroting niet meer voorkomt. Naar analogie met de sport in het middelbaar onderwijs, die thans reeds door het Rijk wordt gesteund, hadden we graag gezien dat het departement van Nationale Opvoeding ook de universitaire sportactiviteiten onder zijn hoede zou nemen. 'Door deze subsidiëring zouden deze activiteiten wellicht worden vergemakkelijkt en gestimuleerd zodat er zou worden gezorgd voor het evenwicht tussen studie en gezonde fysieke inspanning bij onze jeugd, waarvan we toch voorstander zijn.

Mijnheer de Minister, ik vraag u eveneens het probleem van de vijfdaagse schoolweek in verband met de sportbeoefening op school te willen onderzoeken. De schoolsport kende een belangrijke ontplooiing vooral gedurende de vrije woensdagmiddag. De vijfdaagse schoolweek had ten gevolge dat hetzelfde aantal vakken op een kortere tijd **moesten** worden gegeven, wat uiteraard ten gevolge had dat springuren en middagpauzes, tijdens welke op school veelal aan sport werd gedaan, wegvielen of werden ingekort.

Het zou ons bijzonder genoegen doen mochten we, binnen afzienbare tijd, van uw departement een verslag ontvangen over de evolutie van de schoolsport in het raam van de vijfdaagse schoolweek. Voor de drie problemen, die ik even kort aansneed, met name de schoolsport in het middelbaar onderwijs; de universitaire sport en, ten derde, een studie in verband met de vijfdaagse schoolweek, en de sportbeoefening in de school, hadden wij graag uw bijzondere aandacht gevraagd, uw eigen genegenheid voor deze sector kennende. (**Applaus bij de leden van de C. V.P.**)

De Voorzitter: De heer Minister van Nationale Opvoeding heeft het woord.

De heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding : (**op de tribune**) : Mijnheer de Voorzitter, ik heb met aandacht naar het vurig betoog van collega Coppieters geluisterd. Ik hoop dat het verdere debat over het Vernieuwd Secundair Onderwijs in dezelfde lijn crescendo zal gaan. Ik zou nochtans op een paar van zijn opmerkingen willen antwoorden.

Het is evident dat wij nog steeds zoekend zijn naar de juiste bevoegdheidsverdeling tussen Cultuurraad en Parlement. Inderdaad, de interpretatie van artikel 59bis van de Grondwet, met de dito uitzonderingen, is een moeilijke en complexe aangelegenheid. Iedereen in deze vergadering weet dat. Mag het maar een teken aan de wand zijn en moge

het indienen van het eerste verslag over het V.S.O. bij de Cultuurraad en niet bij het Parlement, voor vele leden in deze vergadering een aanwijzing zijn voor de weg die wij wensen te bewandelen. Men kan natuurlijk zeggen dat de bespreking van de begroting 1974, op 6 mei 1975, een enigszins academische discussie is geworden.

U hebt daaraan twee bemerkingen gekoppeld, die ik meen te moeten opvangen.

De eerste betreft de opmerkingen die de Cultuurraad van het Rekenhof heeft ontvangen, zowel voor de begroting 1974 als over deze van 1975. In de Kamercommissie van Nationale Opvoeding heb ik u kunnen mededelen dat wij met deze opmerkingen rekening zullen houden bij het opstellen van de komende begroting. Het Rekenhof drong — mijns inziens terecht — erop aan een ontkoppeling te brengen in de bestaande band van de vroegere begrotingen tussen het Parlement en de Cultuurraad en de autonomie van de beslissing in de eigen enveloppe vanwege de Cultuurraad moet hier ter zake tot volle ontplooiing kunnen komen. Zodoende hebben wij reeds een gedeeltelijke bemerking van het Rekenhof kunnen inlossen, door bijvoorbeeld de begrotingskredieten bestemd voor Brussel, de kinderdagverblijven en de nodige steun tot het verspreiden en het behartigen van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, apart uit de begroting van 1975 te lichten en onder meer te laten bepalen door de Cultuurraad.

Ik kan u verzekeren dat aan de opmerkingen van het Rekenhof, in de volgende begroting, gevolg zal worden gegeven.

Anderzijds hebt u een tweede opmerking herhaald, die collega Vandemeulebroucke, voor de Kamer dan, bij de stemming over onze begroting 1974, heeft verwoord, met name dat deze begroting zelfs geen raming of een dusdanige slechte raming zou zijn, dat zij onbetrouwbaar — om bijna uw woorden te herhalen — zou zijn voor het beleid dat wij voeren.

Inzake de weddekredieten voor 1974, kan ik u verzekeren dat, rekening houdend met het eerste en tweede provisioneel krediet, er voor het ogenblik globaal een overschot is van 34 miljoen.

Misschien is dat een manier om een begroting niet volledig betrouwbaar te maken, maar dan laat ik het aan u over.

Collega Coppieters, u hebt ook nog een paar opmerkingen gemaakt over het gebrek aan instrumentarium inzake vernieuwd onderwijsbeleid evenals over het feit dat dit vernieuwd **onderwijsbeleid** niet bemerkbaar zou zijn in de begroting. Straks zullen wij verder spreken over het V.S.O. en later over een aantal andere ideeën, die wij ter discussie hebben aangeboden binnen en buiten deze vergadering.

Maar ik kan u verzekeren dat ook een kwestie van prioriteit zich stilaan begint op te dringen. Ofwel blijven wij het hek aan de oude stijl hangen en dan

zijn er blijkbaar zeer weinig aanpassings- of **veranderings** mogelijkheden te verwachten ; ofwel durven wij een aantal bakens verplaatsen, hoe licht en hoe voorzichtig het ook **weze**, en moeten wij dan eventueel minder groene takken uit de wildgroei van deze begroting durven en kunnen wegsnoeien. Dat is een beslissing die niet alleen bij de Regering berust, maar ook bij het geheel van onze **consensus**gemeenschap die in onderwijs, onder meer dank zij en te wijten aan het Schoolpact, deze consensus wenst te optimaliseren.

Ten behoeve van de heer Diegenant, die eens te meer zijn bezorgdheid voor de sport in het algemeen en de schoolsport in het bijzonder heeft verwoord, wens ik een paar opmerkingen te maken. U hebt gezegd — en het is juist — dat voor het Rijksonderwijs een zeer beperkt begrotingsgedeelte van 4 miljoen — in deze begroting 5 miljoen — is voor wat u noemt de **R.O.O.S.-instelling**, ter bevordering van de sport in het Rijksonderwijs.

Ik moet hier echter een principiële kwestie vermelden. Het is duidelijk dat 'op gelijk welk ogenblik een inrichtende macht, of ze nu zelfstandig **weze** in het vrije onderwijs, of ze nu een gemeente of een provincie **weze** in het officieel gesubsidieerd onderwijs, het recht heeft initiatieven te nemen en deze dus ook te bekostigen voor haar eigen scholen. Wie dit niet zou aanvaarden kan zeker en vast dan niet akkoord gaan met het feit dat bijvoorbeeld de gemeentebesturen bijzondere leerkrachten betalen, monitoren voor sociaal-culturele activiteiten zonder subsidiëring van staatswege tewerkstellen, sneeuwklassen organiseren, gedeeltelijk op kosten van die gemeenten. Wie het principe van autonome bijvoeglijkheden aan het onderwijsbeleid in die sector niet zou aanvaarden, moet ook die zaken afkeuren. Trouwens, het vrij onderwijs is zeer vooruitstrevend geweest, al was het maar door het aanstellen, naast de Rijksinspectie, van een eigen inspectie op eigen kosten.

Talrijke andere initiatieven, om niet te spreken over het Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs, onrechtstreeks gesubsidieerd door de Staat, behoren tot de reeks van deze eigen initiatieven.

Indien op een bepaalde dag de **Schoolpactcommissie**, want daar moet het ook gebeuren, tot de conclusie zou komen dat de inrichtende macht geen andere dan door de overheid zelf georganiseerde of gesubsidieerde initiatieven meer zou kunnen en mogen nemen, dan zou ik er zeker niet voor te vinden zijn de talrijke initiatieven die nu in de schoot van de verschillende inrichtende machten tot uiting komen of kwamen, met drie of vier te vermenvuldigen. Op dat ogenblik, zal ik strijden voor structuren die dan toch door de overheid zullen worden betaald en die dan moeten dienen voor het geheel van het onderwijs.

In verband met uw vraag denk ik dat wij hierop niet kunnen ingaan, tenzij eventueel na een raad-

pleging van de Nationale Schoolpactcommissie. In afwachting ben ik de mening toegedaan dat ik aan dit standpunt weinig kan veranderen. Zeggen dat ter bevordering van de sport in de scholen niets gedaan wordt is blijkbaar enigszins de waarheid een tikje geweld aandoen. Inderdaad, na een voorstel van een collega van de Senaat, de heer Busieau, hebben wij in de Commissie van de Senaat beloofd een koninklijk besluit te maken ter bevordering van het functioneren en het subsidiëren of het aanstellen van bijzondere leermeesters lichamelijke opvoeding in de lagere school. De circulaires werden daartoe uitgevaardigd. De koninklijke besluiten zijn in de voorbereiding en onder meer kan men op zulkdanige wijze bereiken dat inrichtende machten, gemeenten of zelfstandige inrichtende machten, met het doel de normen te bereiken om een bijzonder leermeester lichamelijke opvoeding in het lager onderwijs te rechtvaardigen, zich voor dat doel alleen kunnen verzamelen of samenvoegen. Wij hebben dat ook toegelaten voor de gemeentescholen. In die mogelijkheid hebben wij de kans gezien om in het lager onderwijs bij voorbeeld — en dat is zeer belangrijk, — naast de kunst en de intellectuele ontwikkeling van de kinderen, de sportontwikkeling door bevoegden of gespecialiseerden te zien bevoorstellen.

Dit is toch, vermeen ik, een winstpunt van het beleid van deze Regering in dat specifieke domein. Wat het universitair of het niet universitair hoger onderwijs betreft, lijkt het mij dat er in dit land te weinig op dat niveau aan sport wordt gedaan.

Wij en velen in deze vergadering hebben meerdere jaren, vier à vijf jaar, universiteit achter de rug en sommigen kennen dus de universiteit professioneel, dag in dag uit, zeer goed, maar, er is op dat niveau geen grote doorbraak van het **sportgebeuren**. Hoe de sportbeoefening moet worden aangemoedigd ligt veeleer in de motivatie die men ter zake zou kunnen ontwikkelen dan in de ene of de andere bijsubsidieering van de infrastructuur of van de werkingsmogelijkheden ter zake.

Ik ben van oordeel dat hier de vijfdaagse werkweek in het middelbaar onderwijs — naar **dewelke** u hebt verwezen — niet zo hinderend is. Men moet eindelijk weten wat men wil. Nadat in het basisonderwijs een tijd geleden de vijfdaagse week werd ingevoerd, hebben wij beslist experimenteel in september 1974 de vijfdaagse schoolweek, met vrije keuze, in te voeren in het secundair onderwijs, zonder althans te raken aan een aantal lessen die vroeger reeds in voege waren, zowel in het algemeen vormend onderwijs als in het beroepsonderwijs en in het technisch onderwijs. Dit kan medebrengen dat in sommige omstandigheden de vrij grote speelruimte van de woensdagnamiddag enigszins in het gedrang kan worden gebracht.

Ik beloof u dat wij aan de hand van de verslagen die wij aan het verzamelen zijn wat het

pedagogisch gevolg van het invoeren van deze vijfdaagse schoolweek betreft, op dat punt de weerslag **op** de **sport** of de lichamelijke opvoeding in het kader van het onderwijs zullen onderzoeken.

Mijnheer Diegenant, ik mag ten slotte zeggen, zonder hier het oude Latijnse gezegde te herhalen: „mens sana in corpore sana”, dat ik persoonlijk, en ook vele Collega's hier in deze vergadering, zeer gevoelig ben voor de sportbeoefening bij onze jeugd en dat wij niet alleen van onze kinderen geleerde of toekomstige geleerde robotjes moeten maken, maar na hun intellectuele en psychologische ontplooiing van onze kinderen te hebben gemaximaliseerd, wij nog meer dan in het verleden aandacht moeten schenken aan de sportbeoefening.

U hebt ook de welwillendheid gehad in uw betoog te zeggen dat ik persoonlijk zeer gevoelig ben voor dit punt, en u weet dat uit ondervinding. Laat ons dan zeggen: „de gewezen kapitein van de voetbalploeg van vroeger jaren heeft u zeer **goed** begrepen”. (*Applaus bij de leden van de meerderheid*)

De Voorzitter: -Aangezien niemand meer het woord vraagt, verklaar ik de algemene bespreking voor gesloten.

Het onderzoek van de artikelen, evenals de naamstemming over het geheel, zullen om 16 uur plaatshebben.

2. Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.

- Ontwerp van wet — Stuk van de Senaat 6-X1X-2 (1974-1975) — Nr. 1.
- Aanpassingen die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen. Ontwerp van decreet — Stukken van de Cultuurraad 5-11(1974-1975) — Nrs. 1 en 2.

Algemene bespreking

De Voorzitter: Aan de orde is het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.

De algemene bespreking is geopend.

Aangezien niemand het woord vraagt, verklaar ik de algemene bespreking voor gesloten.

Het onderzoek van de artikelen, evenals de naamstemming over het geheel, zullen om 16 uur plaats hebben.

MEDEDELING VAN DE REGERING

Vernieuwd Secundair Onderwijs. Verslag ingediend door de heer De Croo, Minister van Nationale Opvoeding — 115 (1974-1975) — Nr. 1.

De Voorzitter: Aan de orde is het verslag van de Minister van Nationale Opvoeding over het vernieuwd secundair onderwijs en het daarop aansluitend debat.

Na de inleiding van de Minister van Nationale Opvoeding zullen wij de fractievoorzitters en casu quo de gemandateerde sprekers van iedere fractie omtrent de algemene problematiek van het vernieuwd secundair onderwijs horen.

Nu reeds stel ik u echter voor dit debat, gelet op het belang ervan, heden niet te sluiten maar tijdens onze volgende openbare vergadering dezelfde en/of nog andere sprekers — onder meer degenen die dan meer bepaalde aspecten van het voorliggende probleem zullen behandelen — het antwoord 'van de Minister en de eventuele replieken van de leden te horen.

Geen bezwaar? (**neen**)

Aldus is besloten.

De Minister van Nationale Opvoeding heeft het woord.

De heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, zoals ik zoëven zei tijdens een korte repliek op de tussenkomst van **collega** Coppieters, hebben wij doelbewust beslist het verslag over het vernieuwd secundair onderwijs voor deze **Cultuurraad** voor te brengen.

Het is inderdaad zo dat bij de stemming van de wet van 19 juli 1971, die de vernieuwing van het secundair onderwijs mogelijk maakte en in feite en in rechte een ruime kaderwet is, men ettelijke malen herhaald heeft tijdens debatten voor Kamer en Senaat dat men stapsgewijze de „**parlementsleden**” zou inlichten over de ontwikkeling en de bevindingen van dit vernieuwd secundair onderwijs in het Nederlandstalig gebied.

Ik lees in de beleidsverklaring van vorige regering van 30 januari 1973 het volgende: „**De regering** zal wat het rijksonderwijs betreft ieder jaar in **de** maand mei, ten behoeve van de parlementsleden, een uitvoerig verslag publiceren waarin enerzijds de resultaten van de vernieuwing worden **@ge-**licht en anderzijds de initiatieven voor het volgend schooljaar zullen worden omschreven. Dit verslag zal onder meer een commentaar bevatten van de pedagogische instituten van de Rijksuniversiteiten en de bevoegde inspectiekorpsen.”

Toen wij na een paar weken en maanden van het onderzoeken van het V.S.O. in het Rijksonderwijs in Vlaanderen en Brussel en ook in het gesubsidieerd vrij en **officieel** onderwijs tot de bevinding kwamen dat dergelijk verslag nog niet was **voor-**

bereid of althans nog niet was voorgesteld bij onze ambtsopname hebben wij een eerste **procedurebeslissing** genomen. Deze bestond erin keuze te doen tussen de vergaderingen voor welke wij dit verslag zouden brengen. Inderdaad, de regeringsverklaring zegt dat dit verslag naar de parlementsleden moet gaan, maar de leden van de Cultuurraad zijn natuurlijk ook allemaal parlementsleden. Daarenboven vermeende ik dat de bevoegdheid van de Cultuurraad inzake onderwijs niet restrictief noch limitatief moest worden beoordeeld en dat een belangrijk aspect van de **onderwijsvernieuwing** in het Nederlandstalig taalgebied wel terecht aan zijn trekken kon komen in de vergadering voor welke wij het ten slotte ingediend hebben. Dat is de hoofdreden waarom dit lijvig verslag, het telt 122 bladzijden, voor de Cultuurraad is gekomen.

Buiten deze eerste keuze is er een tweede gebeurd, namelijk de presentatie van het verslag, presentatie voor welke ik enkele ogenblikken de aandacht van de collega's wens te vragen.

Men kon op verschillende wijzen het **V.S.O.-rapport** naar voren brengen. Technisch gezien was ik maar gehouden een V.S.O.-verslag in te dienen over de stand van zaken in het rijksonderwijs. Noch de regeringsverklaring noch de vroegere uitspraken verplichtten mij een verslag uit te brengen over de stand van zaken in het gesubsidieerd officieel of het gesubsidieerd vrij onderwijs.

Wij hebben beslist aan de verschillende sectoren die het V.S.O. hebben ingevoerd, een verslag te vragen. In het huidige rapport zult u een zeer belangrijke bijdrage vinden van het katholiek onderwijs, een bijdrage van verschillende officiële gesubsidieerde onderwijsnetten die voor de gemeenten of de provincies, hier hun standpunten of hun eerste beknopte bevindingen mededelen. Een tweede belangrijke benadering was ter zake: hoe dit voorstellen? Zouden wij als verantwoordelijken van dit departement een eigen verslag gemaakt hebben, dat een synthesis zou zijn van wat het V.S.O. is en zal worden op een gegeven ogenblik in onze onderwijsgeschiedenis, of zouden wij de keuze hebben gedaan van een vorm van ruime en veelvuldige bijlagen, de standpunten van zovele pedagogische medewerking van zovele onderwijsnetten te enumereren en bijna in een bruto stadium weer te geven.

Wij hebben voor deze laatste oplossing geopteerd en u zult dan zien dat onze eigen tekst in dit verslag niet meer bedraagt dan een dertiental pagina's, zijnde ongeveer 10% van het gehele verslag. Het overige — en het is het overgrote gedeelte van dit lijvige verslag — zijn bijlagen, bijlagen die documenterend moeten werken voor de leden van deze vergadering, documenterend op wetgevend gebied, op besluitgevend gebied en, wat belangrijker is, documenterend moeten werken over de, ik zou bijna zeggen, evaluatie, de

opinie, die men zowel in de sector van het technisch onderwijs, het algemeen vormend onderwijs, de algemene directie van het secundair onderwijs in ons departement, heeft kunnen tot stand brengen, met daarbij de bijlagen op een eigen verantwoordelijkheid, zonder een woord verandering van mijnentwege overgenomen in het verslag, de bijdragen geleverd door het gesubsidieerd vrij en **officieel** onderwijs, met ten slotte een bemerking, zoals gevraagd door de pedagogische faculteit van de Rijksuniversiteit Gent en dan, omdat men hier ook met belangstelling de door ons gedane evaluatie kan volgen, een vertaling van de synthesis van het V.S.O. in het Franstalige regime.

Op deze manier vermoeden wij dat de leden van de Cultuurraad het best documentairgericht stuk kunnen vinden dat men vandaag de dag over het V.S.O. in ons onderwijsbeleid kan vinden. Trouwens moet ik u met genoegen melden dat dit document begeerd wordt ook buiten deze vergadering en dat bijkomende exemplaren reeds rond zijn bij andere geïnteresseerden in het onderwijsgeheel. Dit is maar proceduraal bekeken, maar heeft ook invloed op de fundamentalia van de benadering van het probleem.

Ik situeer kort het geheel. Het is voor de Cultuurraad gekomen en niet voor het Parlement. Het is een samenvoeging, na onze eigen bemerkingen, onze kritiek en onze positieve evaluatie van het V.S.O., van al degenen die aan het V.S.O. medewerken en die het aan het waarmaken zijn. Het is tenslotte, meen ik, zeer belangrijk voor degenen die straks in het debat tussenbeiden zullen komen, want men heeft een kleine, maar dan toch grondige hoofdstukkenlijn over de bedenkingen in verband met de toekomst van het V.S.O. in het Rijksonderwijs, de sector voor welke wij rechtstreeks verantwoordelijk zijn.

De heer Coppieters heeft daarstraks in zijn betoog gezegd dat wij van bij het begin van onze **ambtsopname** voorgehouden hebben de Minister te willen zijn van alle onderwijsnetten. Wij hebben dit binnen en buiten deze Kamer gezegd en wij herhalen dit hier zeer plechtig. Het kan immers niet opgaan dat, ofschoon een minister rechtstreeks beheershalve verantwoordelijkheid heeft voor het rijksonderwijs, hij geen bezorgdheid zou hebben en veel meer dan een bezorgdheid als lid van de uitvoerende macht, dus van de Regering, voor een onderwijs dat, zowel in de officiële als in de vrije gesubsidieerde sector, toch ongeveer — en de cijfers kunnen enigszins verschillend liggen, naarmate het niveau van het onderwijs — 60 tot 65 procent van de Nederlandstalige kinderen en studenten van dit land rechtstreeks alsook hun ouders, leerkrachten en schooldirecties, **aanbelangen**.

Ik wou dit zeggen bij het begin om het debat te situeren, maar buiten het verslag dat straks en wellicht op 20 mei zal besproken worden, wens

ik een paar bijkomende gegevens te verstrekken. Inderdaad sluit dit verslag ergens aan bij een ander document dat geen deel uitmaakt — officieel althans — van de notulen of stukken van deze vergadering, maar dat wij 'privatim hebben gestuurd naar alle leden en plaatsvervangende leden van de Commissies voor de Nationale Opvoeding van Kamer en Senaat en naar de Commissies voor Onderwijs van deze Cultuurraad, document gedatetend 14 februari 1975 en betiteld: „Ideeën over onderwijsvernieuwing”. Het document is thans naar mijn gegevens verspreid doorheen Vlaanderen op meer dan 60 000 exemplaren, waarop een groot aantal geschreven reacties in verschillende richtingen ons hebben bereikt.

Waarom werd dit document dan nog niet een officieel document van deze of van andere vergaderingen?

De reden is dat wij het willen open stellen tot een voorbereidend debat en dat wij een zo groot mogelijke kring van belangstellenden en gemotiveerden voor het onderwijsbeleid hebben willen bereiken. Dat gaat van de ouderverenigingen naar de leerkrachten, de normaalscholen, de verschillende netten, de syndikaten, individuele ouders, de pedagogische faculteiten van onze universiteiten, de inspecties, kortom bijna ieder in het Nederlandstalig gedeelte van dit land heeft ergens, wanneer hij of zij geïnteresseerd was of is, kennis kunnen nemen van dit document over „Idieën over de onderwijsvernieuwing”, waarvan ergens reeds een aankondiging zit in het huidige verslag over het V.S.O.

Daarenboven is het ook de Cultuurraad niet onbekend dat op dit ogenblik ernstig wordt gewerkt aan een andere sector van ons onderwijs, namelijk het hoger onderwijs, maar ook hier moet men een aantal taboes — ik durf ze zo betitelen — durven begraven.

Wat ondermeer de universiteiten betreft, kan ik zeggen dat de idee van de meer pedagogisch gerichte begeleiding van de studenten, gelukkig reeds verwezenlijkt in de schoot van vele universiteiten zelf, door de wet van actie en reactie — want ook de universiteiten leven mee met de gemeenschap — aan bod komt.

Wij kunnen daar nog even de situatie laten evolueren, indien de resultaten ons niet bevredigen moeten we legifereren.

De rest van het hoger onderwijs moet nu ook een opschikbeurt doormaken. U weet dat wij reeds begonnen zijn met één van de takken van het niet-universitair hoger onderwijs, namelijk de pedagogische revalorisatie van het **kleuternormaalonderwijs**, dat nu sinds september 1974 een verdubbeling van de opleiding telt tegenover de vroegere opleiding, als men minstens het jaar na de achttienjarige leeftijd, nu op twee jaar gebracht, als dusdanig wenst te beschouwen, terwijl wij ook een

aantal correcties willen aanbrengen aan de opleiding van de onderwijzers.

Gezien de stand van het V.S.O. zijn er echter, ook opmerkingen en bedenkingen nodig om de **regentenopleiding** — daar waar de leerkrachten gevormd worden die het V.S.O. waar moeten maken — te herzien en onder de loop te nemen.

Naast en boven het verslag dat wij de eer hebben in te dienen in deze Cultuurraad moet eveneens in onze gedachten blijven spelen de pedagogische vorming van onze licentiaten, de vorming of de verlenging van vorming van regenten en regentesen, het bijsturen van de vorming van onderwijzeressen en onderwijzers op de reeds vastliggende verdubbelde — in duur althans — vorming van de kleuteronderwijzers en -onderwijzeressen.

Daarenboven wensen wij — maar het ligt enigszins buiten het oogpunt van' deze vergadering — een sluitstuk te maken aan een oud zeer, dat de technisch ingenieurs en architecten uitmaken om dan de wet van 7 juli 1970 over het **niet-universitaire** hoger onderwijs enigszins af te ronden.

Gis teren nog — wij zijn 5 mei 1975 — ging een belangrijke vergadering door met de afgevaardigden van de grote inrichtende machten van de **technisch-ingenieursscholen** en met de verenigingen van de afgestudeerden in die sector.

Wij hopen daar ook — zonder beloften te doen die men ons eventueel later zou kunnen verwijten — tegen volgende parlementaire zitting — en wij denken dat het haalbaar moet zijn — eindelijk, na zovele decennia, een eindpunt te kunnen plaatsen. Het is duidelijk dat op dit ogenblik slechts de structuur van het hoger onderwijs zal vastgelegd zijn met de totale uitvoering van de wet van 7 juni 1970 en dat wij ons dan verder moeten bezinnen over de inhoud ervan. Gekoppeld aan de rationalisatie moeten wij op deze manier voor het hoger onderwijs een homogeen geheel kunnen bereiken dat aan iedereen die de geestelijke materie bezit, om tot het hoger onderwijs te kunnen doorbreken de meest ruime kansen zal bieden.

Ik meen dat, wanneer alles zal afgewerkt zijn — en ik hoop dat dit zal gebeuren met de nodige samenwerking van eenieder — wij dan ergens een globale visie van het onderwijsbeleid in het land zullen hebben.

Ik zal ter zake de Cultuurraad op de hoogte houden van onze vorderingen en van onze initiatieven om het onderwijs beter te maken en aan te passen aan onze zo sterk evoluerende maatschappij. (**Onderbreking bij een lid van de Volksunie**)

U moet niet bedeesd zijn, Collega, uw opmerkingen ruchtbaar te maken.

De internationale economische conjunctuur aan de ene zijde en de geografische ligging aan de andere zijde, daarbij rekening houdend met het feit dat België meer en meer een dienstverlenend en op industrieel vlak een transformerend land moet zijn, maken dat wij een globaal **onderwijsap-**

paraat moeten organiseren dat ook op dat gebied een aantal „chocks” kan opvangen. Hetgeen wij dus bieden moet tegelijkertijd algemeen vormend zijn, moet technologisch aangepast zijn en moet universeel bruikbaar blijken; het moet een ruime basis vormen waarop elkeen, naargelang de toevalligheid van het algemeen of persoonlijk tewerkstellingsgebied de adequate stof vindt, waarmee hij of zij aan de hand van de meest korte bijscholing voor een ruim gamma van werkgelegenheid zichzelf wenst bruikbaar te maken.

Dit is misschien te groots, te ambitieus, het is nochtans mijn overtuiging en blijkt ook de uwe dat het voor de studerende van vandaag, die toch de verantwoordelijken en de peilers zijn van morgen, nooit te ambitieus en te groots genoeg kan zijn.

Ziedaar, waarde Collega's, het klimaat waarin wij dit rapport over het vernieuwd secundair onderwijs wensten in te leiden. Ik ben ervan overtuigd dat hierin veel geïnteresseerden zullen tussenkomen, dat zij de tijd zullen hebben gevonden om dit verslag door te lezen en dat het soms hier en daar geuite verwijt omtrent de onderwijsvernieuwingen die veranderen naargelang de titularis van het departement, zal kunnen ontzenuwd worden.

Het is inderdaad opvallend dat op 1 september 1975 alle rijkssecundair onderwijs in het Vlaamse land onder het V.S.O.-stelsel zal ondergebracht zijn. Dit is dezelfde datum die werd vooropgesteld door mijn achtbare voorganger Minister Calewaert, die daarvoor twee etappes had voorzien. Thans gebeurt het in één etappe, ingelijks op 1 september 1975. Dat betekent dat er een zekere continuïteit — een zeer belangrijke continuïteit — nageleefd is geworden.

Eventueel gebruik makend van een verpozing, van een op ademkoming van een zo belangrijke hervorming, werd na vele raadplegingen en na vele adviezen beslist een lichte bijsturing van het geheel tot stand te brengen, en dit ligt in de lijn van de wet die als kaderwet de facto en de jure het V.S.O. enkele jaren geleden levenslicht heeft gegeven.

Ik hoop dat tijdens deze dialoog in de Cultuurraad voldoende positieve opmerkingen kunnen naar voren komen en dat in dit debat eens te meer zal worden bewezen dat wij het goed en ernstig menen met één van de belangrijkste bevoegdheidsfacetten van deze Cultuurraad en dat wij de zovelen, die blijkbaar minder spectaculair maar toch zeer aandachtig dit debat volgen, niet zullen teleurstellen. Ik reken daarvoor op iedereen die in het debat zal willen tussenkomen. **(Applaus bij de leden van de meerderheid)**

De Voorzitter: De heer Coens heeft het woord.

De heer D. Coens (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, waarde Collega's, twee jaar geleden heb ik in deze Cultuurraad namens de C.V.P.-fractie het woord gevoerd

bij de bespreking over het algemeen beleid inzake onderwijs, in het bijzonder over het vernieuwd secundair onderwijs. Tot mijn spijt zou ik rechtmatig alles 'kunnen herhalen wat ik toen gesteld heb en zulks niettegenstaande het V.S.O. verder werd doorgezet en de Minister besloten heeft op 1 september 1975 het V.S.O. te veralgemenen tot alle rijksscholen van het Nederlandstalig stelsel, hierbij slechts overwegende „enkele lichte wijzigingen aan te brengen aan de inhoud en de structuur van de observatiegraad”. Ik zal echter niet in herhaling vallen en uitgaan van het verslag van onze Minister van Nationale Opvoeding over het Vernieuwd Secundair Onderwijs. Dit verslag is een objectieve schets van de situatie van het V.S.O., in het bijzonder van het Rijksonderwijs en bevat als zodanig weinig uitgewerkte beleidsopties. Toch kan dit verslag aanleiding geven tot een fundamentele discussie over de onderwijsvernieuwing in het secundair onderwijs, al heeft zulks niet zoveel belang indien de consequenties op het wetgevend en reglementerend vlak uitblijven. Vandaar dat wij het niet zullen laten bij dit debat of afwachten op ontwerpen van de regering maar zelf voorstellen zullen indienen, respectievelijk zullen blijven aansturen op het nemen van de nodige uitvoeringsbesluiten van de wet van 19 juli 1971 betreffende de algemene structuur en de organisatie van het secundair onderwijs. Als Christelijke Volkspartij zijn wij voorstander van de waarachtige vrijheid van onderwijs en als zodanig verdediger van zowel het rijksonderwijs, het provinciaal en gemeentelijk onderwijs als het vrij onderwijs, zelfs voorstander van experimenten met het pluralistisch onderwijs in de mate dat dergelijk onderwijs beantwoordt aan een verantwoorde behoefte en realiseerbare mogelijkheid tot bevordering van de onderwijs- en maatschappelijke vernieuwing.

Mevrouw Nelly Maes: Dat geldt voor alle onderwijs.

De heer D. Coens: Een zo belangrijke onderwijsvernieuwing als het V.S.O. — zij het dan vooralsnog vooral in het Rijksonderwijs — gaat ons dan ook ten zeerste aan. Volgens ons biedt het V.S.O. de mogelijkheden tot het realiseren van valabele onderwijskundige en sociale doelstellingen. Onze bijdrage in dit debat zal dan ook uitgaan van de doelstellingen van het V.S.O. en zien wat daarvan tot op heden is terecht gekomen om tenslotte de middelen te helpen zoeken om deze doelstellingen optimaal en realistisch te verwezenlijken.

Voorafgaandelijk zouden wij een aantal uitgangspunten duidelijk willen stellen:

1. Het V.S.O. is niet los te beschouwen van de totale onderwijsvernieuwing vanaf het kleuter- en basisonderwijs tot het hoger- en universitair onderwijs, al moet het secundair onderwijs natuurlijk ook finaliteiten in zich kunnen

bewerkstelligen. Het vernieuwd **beroepssecundair** onderwijs zou hierbij ook volwaardig aan bod moeten kunnen gebracht worden, maar de basis van beoordeling is hiertoe tot op heden ontoereikend. Het rapport „Ideeën over **onderwijsvernieuwing**” dat ter consultatie aan alle bevoegde instanties werd overgezonden, biedt ons op het eerste gezicht de mogelijkheid de globale onderwijsvernieuwing te bespreken, maar dit rapport is niet het voorwerp van het huidige debat en heeft beslist een herwerkte versie, mede op basis van bedoelde consultaties, nodig om te kunnen aanspraak maken op een volwaardig parlementair debat. De huidige daling van de schoolbevolking, de moeilijke economische situatie van ons land en de op het gebouw staande rationalisatieplannen maken de daarin voorgestelde hervormingen zo niet onmogelijk dan toch zeer inopportuun, al kunnen tal van de daarin voorkomende ideeën nu reeds een begin van realisatie hebben in het kader van een latere en globale herstructurering, zij het dan op basis van beter doordachte ideeën.

2. De beoordeling van het V.S.O. impliceert een oordeel over de maatschappelijke evolutie waarop deze onderwijsvernieuwing betrekking heeft en als zodanig gaat het om meer dan onderwijstechnische kwesties.

Mijnheer de Minister, wat verwacht u eigenlijk van het onderwijs in relatie met andere leefgemeenschappen zoals het gezin, de buurt en de jeugdverenigingen? Hoe ziet u de relatie tussen het onderwijs en de andere **vormingsmogelijkheden** voor de jeugd en de volwassenen? Met het oog op welke beroepenwereld projecteert u het onderwijs? Kortom, welk maatschappij- en **menstype** staat u voor bij uw onderwijsbeleid? Voor ons gaat het om een samenleving waarin elke mens volwaardig en in de totaliteit van zijn persoonlijkheid aan bod moet komen en waarin de ruimst mogelijke solidariteit gerealiseerd moet worden. Bij dit alles speelt voor ons het gezin een onvervangbare en fundamentele rol. In dit perspectief is voor ons het onderwijsbestel van het allergrootste belang, ook het secundair onderwijs rekening gehouden met de noodzakelijke veralgemening van voortgezet onderwijs in diverse vormen volgens de mogelijkheden van de betrokken leerlingen.

3. Het is thans onmogelijk ons definitief uit te spreken over het V.S.O. Overigens zal dit voor ons steeds moeilijk blijven. Als **kristen-demokraten** achten wij ons nooit gebonden aan welk danig systeem ook en streven wij naar bestendige vernieuwing naar gelang van de betrokken mensen en de globale samenleving, en dit geldt ook voor de vernieuwing in het onderwijsbestel. Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van de huidige stand van zaken in het V.S.O.

gezien de alles bij elkaar beperkte ervaring die we daaromtrent in ons land hebben, waarbinnen dan nog verschillende vormen van V.S.O. gerealiseerd worden: het Franstalig **rijksonderwijs**, het Nederlandstalig rijksonderwijs, het vrij gesubsidieerd onderwijs en zelfs het gemeentelijk onderwijs. Daarenboven is er tot op heden slechts een beperkte uitvoering van de betrokken kaderwet van 19 juli 1971 gegeven en moeten rekening houden met de vaak minder gunstige omstandigheden waarin het V.S.O. tot stand kwam en gerealiseerd werd. Dat alles brengt er ons toe een welwillende kritische houding aan te nemen tegenover het V.S.O., dat toch volgens de wet en meer nog volgens de parlementaire handelingen daaromtrent bedoeld werd als de unieke structuur voor het secundair onderwijs en volgens ons, op termijn aangepast, ook als zodanig gerealiseerd moet worden.

4. Het is onverantwoord het systeem van de vernieuwing in het secundair onderwijs te benutten als een concurrentieelement tussen de verschillende netten. Nochtans worden, binnen elk onderwijsnet, meer nog vanuit sommige scholen, het V.S.O. of het traditioneel onderwijs als zodanig gehanteerd en dat verwerpen wij. Het feit dat de Overleg- en Verbeteringscommissie, in **toepassing** van artikel 10 van de wet, nog niet werkt draagt mede schuld aan de betreurenswaardige toestand waarvan we nu getuige zijn. Mijnheer de Minister, waarop wacht u om deze commissie te doen werken? Het moet mogelijk zijn tot een algemeen en verbeterd systeem van V.S.O. te komen, uitgaande van de waarachtige bekommernis tot het democratiseren van het secundair onderwijs en het bieden van onderwijsmogelijkheden volgens ieders aanleg en gaven — althans voor zover zulks sociaal verantwoord is. Een dergelijk systeem moet niet leiden tot neergaande nivelering en evenmin tot elitarisme!
5. Er is heden ten dage zowel binnen het traditioneel als het vernieuwd secundair onderwijs vruchtbaar vernieuwingswerk bezig. Het vernieuwd secundair onderwijs poogt het globaal en samenhangend vernieuwingswerk te incarneren maar bezit geenszins het monopolie van de vernieuwing, zeker niet op het pedagogisch en didactisch vlak, wellicht wel op het structureel en organisatorisch vlak zij het tot op heden op een onvolkomen wijze. De vraag blijft gesteld of het partieel vernieuwingswerk als het bestendig streven naar onderwijsverbetering met betrekking tot welomschreven deelproblemen, niet de basis blijft voor een globaal **vernieuwingswerk**. Hoe dan ook, er is door de invoering van het V.S.O. een stroomversnelling in het vernieuwingswerk op gang gebracht zoals nooit tevoren. Er is in de jaren zeventig

meer bekommring te zien geweest voor onderwijsvernieuwing dan in de voorbije drie decennia. We zouden moeten kunnen beschikken over een wettelijke basis om bestendig en heilzaam vernieuwingswerk te experimenteren in het onderwijs.

Het is goed dat wij met betrekking tot het V.S.O. nog eens de doelstellingen memoreren om te zien wat daarvan tot op heden terecht kwam en dan ook elementen van oplossing te formuleren.

We menen te mogen stellen dat de doelstellingen van het V.S.O. geldig blijven omdat ze fundamenteel en juist zijn:

- vereenvoudiging, coördinatie en eenvormigheid door het scheppen van een algemeen kader voor het secundair onderwijs;
- elke leerling de gelegenheid geven om zich te ontplooien overeenkomstig eigen mogelijkheden en geschiktheden;
- het uitstellen van onomkeerbare studiekeuzen;
- het verruimen van het aanpassingsvermogen der leerlingen dank zij een verruiming van de gemeenschappelijke basisvorming.

Deze en de afgeleide doelstellingen zijn achtenswaardig en moeten kunnen worden gerealiseerd. Daarenboven werd gesteld dat inhoud, leerplannen en methodes tot de bevoegdheid moeten blijven behoren van de uitvoerende macht en van de inrichtende machten, ten einde een grote soepelheid te verzekeren en een snelle aanpassing mogelijk te maken. Dit is te beschouwen als de organisatorische vernieuwing, waaraan hoofdzakelijk het rijksonderwijs zo'n behoefte heeft. Gisteren zou u, mijnheer de Minister, zich nog in de zin van een ruimere autonomie voor het rijksonderwijs te Leuven hebben uitgesproken; het zou ons interesseren wat u hierdoor precies verstaat want ook de **Cultuurraad** en het Parlement hebben belangstelling voor uw vele, zij het soms vlug veranderde, ideeën over uw onderwijsbeleid!

De heer G. Van In: Vriendelijk uitgedrukt!

De heer D. Coens: In elk geval is de structurele en organisatorische uitbouw van het V.S.O. tot op heden onvoldoende gebleken en dit zal onvermijdelijk blijven zolang een uitgewerkt V.S.O. niet veralgemeend wordt doorgevoerd.

Rekening houdend met onze maatschappelijke evolutie werd het verwerven van de kennis niet langer als de essentiële doelstelling van de onderwijsopdracht beschouwd en wordt de nadruk gelegd op een geheel van intellectuele en karakteriële eigenschappen. Het komt er inderdaad op aan het verwerven van de onontbeerlijke basiskennis te verenigen met de vorming van intellect en karakter. Dit alles is te beschouwen als de pedagogische vernieuwing waaruit ook een aantal didactische consequenties voortvloeien. Deze vernieuwing blijkt niet alleen in het V.S.O. te worden gere-

aliseerd maar ook in het traditioneel onderwijs. In die zin worden een aantal positieve en negatieve beoordelingen geuit ten aanzien van het V.S.O., hoewel ze betrekking hebben op pedagogische en didactische vernieuwingen in het algemeen.

Laten we thans even nagaan hoe het zit met de realisatie van het V.S.O. en proberen een aantal maatregelen te formuleren om een optimaal V.S.O.-systeem tot stand te helpen brengen.

De Minister geeft in zijn verslag toe dat in plaats van vereenvoudiging, coördinatie en eenvormigheid, de verscheidenheid en de versnippering groter zijn dan ooit te voren, wat natuurlijk verband houdt met het naast elkaar blijven bestaan van een evoluerend traditioneel onderwijs en een onrijp V.S.O. dat dan nog in zoveel verschillende vormen wordt gerealiseerd. Concreet dringen wij aan op onder meer de volgende maatregelen:

- het uitvaardigen van de nodige, verantwoorde, uniforme uitvoeringsbesluiten voor het V.S.O.;
- het tot stand brengen van de wettelijke voorgeschreven Overleg- en Verbeteringscommissie met vertegenwoordigers van de verschillende netten; bij de totstandkoming van de wet werd door woordvoerders van de C.V.P. hierop sterk de nadruk gelegd. Vier jaar later is hiervan nog niets gerealiseerd;
- het realiseren van een vlottere samenwerking tussen de P.M.S.-centra en de scholen en het doen wegwerken van elke onverantwoorde concurrentie tussen scholen en afdelingen, er gewoon van uitgaande dat elke leerling optimale oriëntatie en begeleiding bekomt.

Heeft elke leerling in het V.S.O. de gelegenheid zich te ontplooien overeenkomstig zijn mogelijkheden en geschiktheden?

De consequentie van dit principe werd voorzien met betrekking tot het vernieuwd **beroepssecundair** onderwijs en het afschaffen van **onderwijsvormen** die „in het slop leiden”. Maar waarom worden onderwijsvormen die de algemene vorming optimaliseren en die alleszins uit hun eigen aard in geen enkel slop leiden, wel bepaald omdat ze de definitieve studie- en beroepskeuze tot op 18-jarige leeftijd opschuiven, door het thans vigerend V.S.O.-systeem getroffen? Er is blijkbaar niet voldoende plaats meer voor echte **oude-humaniora**-vorming en dit beantwoordt nochtans ook aan ontplooiingsmogelijkheden van een aantal leerlingen. Het principe van het uitstellen van de onomkeerbare studiekeuzen is goed maar werd niet consequent gerealiseerd. In het verslag geeft de Minister toe dat de studiekeuze soms wordt vervroegd en nadelig uitvalt. In dit verband blijkt de Minister te opteren voor driemaal twee graden, hoewel die problematiek beperkt wordt tot een **homologatie**-moeilijkheid. Graag vernamen we ook hier de nodige verduidelijking.

Het verruimen van het aanpassingsvermogen der leerlingen, dank zij een verruiming van de

gemeenschappelijke basisvorming blij kt ook heel moeilijk te realiseren, Laten we bijvoorbeeld even nagaan of het zinvol is een hoofdvak als moedertaal bij de algemene stam te situeren? Het huidige systeem betekent dat leerlingen die in de voorafgaande jaren heel verschillende keuzen deden in de derde cyclus worden bijeengebracht voor moedertaal.

Het verschil in taalvorming gedurende de voorafgaande eerste jaren kan gaan tot meer dan veertig jaar-weekuren. Ernstig gemeenschappelijk taalonderwijs voor leerlingen met zo'n verschillende voorbereiding is volstrekt onmogelijk!

We zouden nog heel wat kritische bedenkingen kunnen formuleren zowel met betrekking tot de structuur als de organisatie van het huidige V.S.O.-systeem, maar we beseffen dat u deze kritiek ook langs andere kanalen bereikte en dat u dit met uw kabinet én uw administratie probeert te verhelpen. Als beleidsverantwoordelijke voor het onderwijs moet u evenwel duidelijk weten in welke richting u het V.S.O. wilt sturen. Voor ons is het duidelijk dat het V.S.O. een belangrijke en gunstige stap kan betekenen in de noodzakelijke en bestendige vernieuwing van het secundair onderwijs, maar dat dit systeem tot op heden niet voldoende is uitgewerkt, meer nog, dat de beoogde doelstellingen in het gedrang worden gebracht.

Het lijkt ons dan ook niet verantwoord het huidige V.S.O.-experiment af te sluiten en de veralgemeening voor het rijksonderwijs in te voeren. Wij moeten komen tot éénzelfde structuur voor heel het secundair onderwijs en daartoe kan nog een tijdje op een betere manier gebruik worden gemaakt van de bereikte resultaten en het levensnoodzakelijk overleg tussen de verschillende onderwijsnetten. Zodoende moeten we ertoe kunnen komen dat de structuur van het V.S.O. verbeterd wordt en dat in soliede waarborgen wordt voorzien om de degelijke functionering van deze vernieuwde structuren mogelijk te maken, aan de inrichtende machten en de scholen om dan een concrete inhoud te geven aan deze vernieuwing, rekening houdend met alle relevante omstandigheden.

Dit alles impliceert wetgevende en uitvoerende maatregelen, te nemen na voldoende consultatie van alle betrokken instanties.

Als C.V.P. zullen wij in het bijzonder op het wetgevend vlak initiatieven nemen of stimuleren met betrekking tot:

- het bekomen van een verantwoorde wettelijke basis voor het realiseren van experimenten in het onderwijs of een zogenaamde **experimenteerwet**;
- het hervormen van de aggragatiestudies en het tot stand brengen van op alle punten voldoende schenkende mogelijkheden tot bijscholing van de leerkrachten, want uiteindelijk staat of valt elke hervorming met de kennis, de hou-

ding en de motivering van de leerkrachten tot deze hervorming;

- het doorvoeren van de aanpassingen aan de leerplichtwet en andere wetten die moeten in overeenstemming gebracht worden met een afdoend **V.S.O.-systeem**.

Mijnheer de Minister, de C.V.P. zal, zoals steeds, als loyale regeringspartij optreden in het belang van alle leerlingen tot welk onderwijsnet of **onderwijsvorm** zij ook behoren. Het komt er voor ons op aan dat het **V.S.O.-systeem** zo optimaal mogelijk en veralgemeend wordt gerealiseerd, vandaar dat wij verder willen helpen medewerken aan de verbetering van het lopend experiment. (*Applaus op de banken van de C. V.P.*)

De **Voorzitter**: De heer Coppieters heeft het woord.

De heer M. Coppieters (op de tribune): Mijnheer de Eerste Minister, mijnheer de Minister, geachte Collega's, aangezien wat thans besproken wordt, geen beleidsnota is maar een verslag, en als dusdanig een mededeling van de regering, hebben wij besloten aan het debat deel te nemen.

Toch moet het mij van het hart dat dit verslag niet kan aanvaard worden ter vervanging van de sedert verscheidene jaren ontbrekende verslagen, noch — hoe goed de bedoeling ook zij — kan beschouwd worden als een samenraapsel van haastig verzamelde onvolledige deelrapporten.

Ik zal mij beperken tot enkele algemene beschouwingen. Onze collega's Vandemeulebroucke en Kuijpers zullen tijdens het voortgezet debat van 20 mei ingaan op belangrijke deelproblemen.

Na de heer Coens te hebben gehoord moet ik toch vaststellen dat het vertrouwen van de grootste meerderheidspartij in de V.S.O.-structuur en het **V.S.O.-beleid** niet zeer groot is. Vroeger zijn er wél tekenen van meer geloof daarin geweest. Ik doe de heer Coens opmerken dat zijn woorden wel enigszins doen denken aan de koord in het huis van de gehangene, wanneer hij het had over **concurrentiële** elementen. Het feit dat de meeste en belangrijkste vrije katholieke instituten niet willen ingaan op het V.S.O. heeft duidelijk zeer concurrentieel gespeeld.

Wanneer de heer Coens namens de C.V.P. aankondigt dat zij initiatieven wil nemen, spant hij de wagen vóór de paarden. Om experimenten te kunnen loswerken, begeleiden en waarborgen, is eerst een centraal instituut nodig dat wij niet hebben. Ik vraag dan ook zeer uitdrukkelijk aan de woordvoerder van de C.V.P. of zijn partij eindelijk akkoord gaat om ten minste te komen tot één pluralistisch pedagogisch bureau **voor** het begeleiden en waarborg van de onderwijsvernieuwing. Indien het antwoord op die vraag ontkennend is, dan kunnen wij de andere door u aangekondigde initiatieven gewoon naast ons leggen, mijnheer Coens. (*Protest op de banken van de C. V.P.*)

Mijnheer de Minister, in uw antwoord op mijn uiteenzetting over de begroting heeft u op een bepaald ogenblik de indruk verwekt alsof degenen die kritiek uiten zou kunnen worden gelijk gesteld met mensen die de bakens niet willen verzetten. Daar wil ik even op ingaan. Veel kritiek op het V.S.O., mijnheer de Minister, gaat niet altijd uit van de bekommering om dit V.S.O. maar gaat uit van wat ik zou durven te noemen antirevolutionaire conservatieve reflexen.

De heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding: Dat is juist!

De heer H. Coppieters: Hier komen wij aan de grond van het probleem, de heersende malaise. Als men mij zou vragen samen te vatten wat V.S.O. op het ogenblik betekent in het **Rijksonderwijs**, dan zou ik zeggen: een te vlug opgedrongen structurele revolutie zonder voorafgaande mentale revolutie.

Mevrouw N. Maes: Zeer juist!

De heer M. Coppieters: De geschiedenis leert ons, mijnheer de Minister, dat structurele revoluties zonder geest altijd leiden tot anti-revolutie. Dat voelen we nu. Dit is te betreuren, want wij geloven in de fundamentele democratische en levensnabije vernieuwing van het secundair onderwijs. Wij vrezen dat conservatieve krachten uit de malaise wapens halen die onwaardig zijn gebruikt te worden tegen de onderwijsvernieuwing.

De heer G. Van In: Bravo!

De heer M. Coppieters: De overhaaste invoerders en doordrukpers van het V.S.O., die nochtans als ideaal hadden, vooropgezet dat de nieuwe school zou opvoeden tot kritische zin, hebben zelf niet kritisch genoeg gestaan tegenover hun eigen werk. De zin van uw nota of verslag, mijnheer de Minister, en van het debat kan voor ons alleen zijn, na kennisneming van zoveel mogelijk gegevens, de moed op te brengen om de vastgestelde tekortkomingen en gebreken te erkennen, waarbij men niet gaat kijken wie wat, wanneer en hoe, heeft ingevoerd enz., al is deze geschiedenis niet altijd zo fraai, het doel kan alleen zijn deze hoogst noodzakelijke en grondige onderwijsvernieuwing te redden en waar nodig te verbeteren. Vermits uw nota geen beleidsnota is, wat wil zeggen dat de Regering zelf op dit ogenblik nog geen stelling kiest over de vraag: waarheen met het V.S.O., is zij een laattijdig en onvolledig samenbrengen van rapporten die men ons in de voorbije jaren systematisch heeft onthouden.

Alvorens de malaise te ontleden, wil ik een paar opmerkingen maken over het Nederlands taalgebruik.

Ik heb bij het begin van deze vergadering een voorstel van resolutie bij het Bureau ingediend om eindelijk een einde te maken aan het schandalige taalgebruik in deze hele V.S.O.-geschiedenis, V.S.O. heet in het algemeen beschaafd Nederlands vernieuwd voortgezet onderwijs. Ik houd ter beschikking van de Minister een ontledende tabel van monsterachtige woorden alsmede een vergelijkende lijst van de Nederlandse en van de Belgische terminologie. Ik hoop, mijnheer de Minister, dat u de moed zult hebben een einde te maken aan deze spraakverwarring, aan deze slechte vertalingen uit het Frans en dat er ten minste een overeenkomst zal komen met uw Nederlandse Collega. Ik moet, hier herinneren aan Achilles Mussche die van meet af bezwaren opperde, en in welke scherpe geestige stijl, tegen de term „secundair” onderwijs, en aan een onlangs gepubliceerd artikel in het tijdschrift „Nu Nog” van de Vereniging voor Beschaafde Omgangstaal, waarin de gebrekkigheid van de **V.S.O.-terminologie** wordt aangeklaagd. Sta mij toe nu over te gaan tot enkele algemene beschouwingen.

Ten eerste, wil ik u wijzen op het gevaar van een tijdelijke mislukking van de **onderwijsvernieuwing**. Inderdaad, wat zien wij? Een voorzichtig experimenteren in het katholiek onderwijs met voortdurend rapporten en een ernstige begeleiding met, naar mijn bescheiden mening, één grote lacune waar ik een vraagteken bij plaats, namelijk dat de coëducatie niet is ingebouwd in het **V.S.O.-experiment**.

Ten tweede, een min of meer voorbereid invoeren van het V.S.O. in het gemeentelijke onderwijs van een paar grote steden. Tenslotte, het op grote schaal en onder druk, invoeren van het V.S.O. in het **rijksonderwijs**.

Beschouwingen over deze mogelijke mislukking gaan uit van de huidige resultaten. Iedereen heeft zowat zijn bronnen. Ik heb getracht de mening te vernemen van een aantal directies van rijksscholen die het V.S.O. van in den beginne hebben toegepast. Ik kan ze als volgt samenvatten. De bereikte resultaten beantwoorden niet aan de verwachtingen. Er zijn daarvoor vele redenen die niet zozeer te maken hebben met de ideële doelstellingen van het vernieuwd secundair onderwijs, maar wel met het voorbehoud, het wantrouwen en de angsten van personeel en ouders ten overstaan van het structureel geweld. De verwachtingen waren terecht hoopgevend!

Er moet worden op gewezen dat wij vandaag niet spreken over een Vlaams fenomeen, noch over een Belgisch fenomeen, maar dat deze **onderwijsvernieuwing** de hele Westerse wereld aangrijpt, dat overal rondom ons wetten en kaderwetten, werden uitgevaardigd en herzien dat sommige landen die er vroeger mee begonnen waren nu reeds worstelen met zeer kritische en soms afwijzende rapporten die voorbehoud maken en soms zelfs

afwijzend zijn, en dat wij ons dus in deze algehele adem naar vernieuwing moeten inpassen. Indien wij willen slagen dan moeten alle verantwoordelijke instanties de nuchtere realiteit onder ogen zien. Deze nuchtere realiteit betekent onder andere ermee ophouden succesrapporten of zegebulletins met een beaat optimisme neer te schrijven.

Anderzijds waren er eenzijdige veroordelingen.

Ik wil trachten te ontleden hoe deze malaise is gegroeid. De malaise rond het V.S.O. heeft te maken: ten eerste met de omstandigheden en de wijze waarop het werd ingevoerd, ten tweede met het onvoorbereide en zich dikwijls bedreigd voelende personeel; ten derde met de leerlingen zelf en het gewijzigde gezinspatroon en, ten slotte, met de structuren.

Ik wil in de eerste plaats de wijze en de omstandigheden ontleden waarin werd besloten tot de veralgemeende invoering van het V.S.O.

Bij de aanvang, in september 1970, was er wantrouwen bij het personeel en het publiek omwille van de geheimzinnigheid van de voorbereiding. De rechtstreekse publiciteit die men bij de eerste ronde heeft gemaakt was zeker niet van die aard dat ze vertrouwen in het V.S.O. schiep. Dat is zodanig waar dat ik hier, voor een paar jaar, heb kunnen aanklagen dat één van de belangrijkste koninklijke atheneën van Vlaanderen in de spoorwegstations publiciteit voerde met een affiche met in het midden, in rode druk: „Bij ons geen V.S.O.“!

Ik moet dus niet onderstrepen dat ook grote rijksinstellingen in den beginne ervan overtuigd waren...

De heer J. Ramaekers: Ik ken toevallig die prefect. Hij heeft geen enkel geldig argument tegen het V.S.O. Maar er zijn andere redenen.

De heer M. Coppieters: Ik geloof in het V.S.O. en ik meen dat men er in het rijksonderwijs goed aan gedaan heeft met het V.S.O. te beginnen. Ik stel alleen vast dat de publiciteit die tussen 1970 en 1973 werd gevoerd zo ongelukkig is geweest dat sommige prefecten zich bijna concurrentieel gedrongen voelden om te verklaren: wij doen dat niet.

Ik vraag u goed naar mijn redenering te luisteren. Er werden onder meer publicitaire middelen gebruikt...

De heer J. Ramaekers: Ik heb u zeer goed begrepen. Er zullen in de onderwijskringen altijd mensen zijn die tegen het V.S.O. gekant zijn en die wellicht ook argumenten daartoe hebben. Maar daarom hebben zij nog geen gelijk.

De heer M. Coppieters: Mag ik even herinneren aan de aanvankelijk gevoerde publiciteit? Er werd,

in plaats van aan de ouders van kinderen in het rijksonderwijs grondig mee te delen waarom ons land aan een onderwijsvernieuwing toe was, verklaard dat er geen punten meer zouden worden toegekend, dat de proefwerken waren afgeschaft en dat zitténblijven nog maar alleen in zeer uitzonderlijke omstandigheden zou mogelijk zijn. Ik begrijp zeer goed dat schoolhoofden van achtenswaardige rijksinstellingen zich tegen dergelijke insinuaties wilden verzetten.

Mevrouw N. Maes: De campagne voor de B.T.W. werd veel beter voorbereid dan die voor het V.S.O.

De heer M. Coppieters: Geachte Collega's, u zal zich herinneren, dat hier in deze Cultuurraad, aan Minister Vermeulen uitleg werd gevraagd over een onvoorzichtig interview, — als ik mij goed herinner door *Humo* gepubliceerd — waarin de toenmalige Minister van Nationale Opvoeding had toegegeven, dat het gevaar van nivellering er dik in zat. Ook dat mogen wij niet vergeten.

Tweede fase van de malaise. Na de geheimdoenerij van 1970, wacht men maar één jaar om dan in een groot aantal nieuwe centra het V.S.O. op te leggen. Ik gebruik wel het werkwoord „op te leggen“. Dit is in mijn ogen een vreselijke fout: het experiment 1970-71 kon niet worden geëvalueerd!

Daartegenover stond dan — en ook dat is waar, geachte Collega's — dat de directies en de leerkrachten van de betrokken scholen, toen de inspecteur van het Rijk weg was, onder elkaar en zelfs in oudervergaderingen allerlei kritiek en opmerkingen formuleerden die de ouders op de rand van de wanhoop brachten. Ik geef een uittreksel uit het verslag van één van die oudervergaderingen.

De heer J. Ramaekers: Maar dat kan de Minister niet verhelpen.

De heer M. Coppieters: Het debat gaat over het doorvoeren van het V.S.O. en over de verslagen ter zake. Ik vermeld verslagen die uit de scholen komen en acht die ten minste even belangrijk. In een oudervergadering tijdens het schooljaar 1971-1972 werd gezegd: „Och kom, wij geloven er niet in, maar wanneer de Rijksinspecteur komt, doen wij alsof?“ Als u op die wijze een onderwijsvernieuwing wil doorvoeren, dan is het rampspoedig én voor het V.S.O. én voor het rijksonderwijs.

De heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding: dat is vier jaar geleden.

Mevrouw N. Maes: Maar het is uw eerste rapport, mijnheer de Minister.

De heer M. Coppieters: Mijnheer de Minister, u hebt toch zelf verslagen gekregen die heel wat vragen doen rijzen.

Daartegenover staan wij met het katholiek onderwijs dat, om gegronde redenen, het experimenteren met het V.S.O. grondig maar zeer beperkt heeft gehouden. Dit strookt volledig met de vrijheid van onderwijs evenals met het Schoolpact. Elk niet tot het rijk behorend onderwijsnet kon het V.S.O. op zijn manier benaderen.

Het is ook een feit dat het experiment in het katholiek onderwijs op een kleine schaal gebleven is. Zonder enige beoordeling, constateer ik dat zoveel van de best bekende scholen en instituten van het vrij secundair onderwijs niet meedoen. Een elitaire concurrentie?

Hoe wij het ook zien, dit element weegt op het debat, weegt op het geloof van de ouders, weegt op de toekomst van het V.S.O.

Er werd waarschijnlijk ook een slechte dienst bewezen aan het V.S.O. door voorstanders, die al te optimistische en niet gefundeerde beschouwingen ten beste gaven, terwijl er zoveel twijfels rezen bij degenen die het moesten doorvoeren.

Ten tweede is er het probleem van het personeel. Ik bedoel hier niet de begeleiding of de voorbereiding, dus niet de aggregatie, niet het normaalonderwijs. Een collega van onze fractie zal daar nog op terugkomen. Ik wil hier alleen maar wijzen op de angst die werd geschapen en op de sympathie die weggeveegd werd door de wijze waarop het V.S.O. werd ingevoerd. Inderdaad, na twee of drie jaar, waren honderden en honderden leerkrachten uit het rijksonderwijs er zich van bewust dat de structurele opbouw van het V.S.O., vooral vanaf de tweede cyclus, hun leeropdracht in gevaar bracht.

Ik zeg dat niet als een bittere nabeschouwing. Drie en vier jaar terug heb ik reeds aan uw voorgangers gezegd en herhaald dat de opbouw van het V.S.O. had moeten gepaard gaan met de oprichting van een Commissie die de gevolgen ervan op stuk van de leeropdrachten zou onderzoeken. Dit werd niet gedaan en nu zijn er leerkrachten met tien, twaalf, of twintig jaar dienst en benoemd aan een rijks-technische school, pioniers van het rijksonderwijs, die men nu elders tracht te plaatsen, indien men daartoe nog in staat is.

Een andere beschouwing is ook dat de mentale evolutie niet was voorbereid.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, Dames en Heren, het V.S.O. is inderdaad veel meer dan een onderwijskundige vernieuwing. Het is een maatschappelijke revolutie. De leerkrachten die ze moesten doorvoeren hadden daar geen weet van. Het zijn de leerkrachten van onze tijd, waarom zouden wij het niet zeggen, van onze consumptiemaatschappij, leerkrachten die zich van zelf al minder geëngageerd, opstellen tegenover een aantal verschijnende boeken en tijdschriften. Door een prefect van een vrij belangrijke rijksschool werd een onderzoek ingesteld naar de vakliteratuur van al zijn bij het V.S.O. betrokken leerkrach-

ten. Welnu, mijnheer de Minister, er waren er een belangrijk aantal die zelfs het „V.S.O.-bulletin” nog nooit hadden gezien. Dit ook is **onrustwekkend**. U draagt er geen schuld aan, evenmin uw voorgangers; maar wij moeten het durven vaststellen.

Wanneer wij de leerkrachten er niet kunnen van overtuigen dat het V.S.O. van hen een nieuwe inzet vergt, dat dit de basis legt voor een totaal nieuwe samenleving, dat dit heel wat anders is dan een of andere inspecteur die met een nieuwe onderwijsmethode voor de dag komt, maar dat dit werkelijk is, wat Ivan Illich gesteld heeft: de dood van de oude school, een nieuw onderwijs dat opleidt tot verantwoordelijkheidszin en kritisch engagement in de wereld, dan zal dit V.S.O., met welke rapporten ook, nooit ernstig kunnen doordringen.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb nog beschouwingen over leerlingen en slotbeschouwingen. Ik denk dat de stemmingen nu moeten worden gehouden. Ik zal nadien de laatste twee punten behandelen, namelijk het probleem van de leerlingen en dat van de structuren. (*Applaus bij de Volksunie*)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Indiening en verzending

De Voorzitter: Dames en Heren, door de heer **Coppieters** werd een voorstel van resolutie ingediend betreffende het onmiddellijk voorleggen aan de Raad voor Taaladvies van de terminologie met betrekking tot het V.S.O. Dit voorstel van resolutie werd verzonden naar de Commissie voor **Taalwetgeving** en Taalbescherming.

BEGROTINGEN

Begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974. Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.

Artikelsgewijze behandeling

De Voorzitter: Dames en Heren, wij onderbreken hier dit debat om over te gaan tot het onderzoek van de artikelen en de naamstemmingen over de afgehandelde ontwerpen van decreet:

1. het ontwerp van decreet houdende de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.
2. het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974.

Artikel 1 van het eerste ontwerp luidt:

TITEL 1

GEWONE UITGAVEN

Artikel 1 (*)

De bestemming van de kredieten, ten belope van 1635 589 000 frank, voor de gewone uitgaven geopend op de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974, Titel 1, Gewone Uitgaven, wordt vastgesteld overeenkomstig Titel 1 van de hierbijgaande tabel.

-- **Artikel 1 wordt samen met de overeenkomstige titel van de tabel, aangenomen.**

TITEL IV

AFZONDERLIJKE SECTIE

Art. 2 (*)

De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in Titel IV van de tabel gevoegd bij dit decreet, worden geraamd op 15 18 574 000 frank voor de ontvangsten en op 1528 318 000 frank voor de uitgaven.

--- **Artikel 2 wordt samen met de overeenkomstige titel van de tabel aangenomen.**

Art. 3 (*)

De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in Titel IV van de tabel gevoegd bij dit decreet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de Minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid.

--- **Artikel 3 wordt samen met de overeenkomstige titel van de tabel aangenomen.**

Artikel 1 van het tweede ontwerp luidt:

1. — Bij kredieten

Artikel 1 *

De bestemming van de bijkredieten ten belope van 7 314 000 frank, geopend op het aanpassingsblad bij de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar

(*) De bij de begroting gevoegde tabel wordt gepubliceerd in bijlage bij dit nummer van de Handelingen.

1974, Titel I — Gewone uitgaven, tot dekking van uitgaven van het begrotingsjaar 1974, wordt vastgesteld overeenkomstig Titel 1 van de bij dit decreet gevoegde tabel.

— **Artikel 1 wordt samen met de overeenkomstige titel van de tabel aangenomen.**

Art. 2 (*)

De bestemming van de bijkredieten ten belope van 155 543 frank, geopend op het aanpassingsblad bij de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974, Titel I — Gewone uitgaven, tot betaling van schuldvorderingen betreffende de vervallen en de afgesloten jaren, wordt vastgesteld overeenkomstig Titel 1 van de bij dit decreet gevoegde tabel.

— **Artikel 2 wordt samen met de overeenkomstige titel van de tabel aangenomen.**

II. — Verminderingen

Art. 3"

De kredieten geopend op de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1974, Titel 1 — Gewone uitgaven, en waarvan de bestemming vastgesteld werd door de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, worden verminderd ten belope van 1 911 000 frank, overeenkomstig Titel 1 van de bij dit decreet gevoegde tabel.

— **Artikel 3 wordt samen met de overeenkomstige titel van de tabel aangenomen.**

III. — Diverse bepalingen

Art. 4

Dit decreet treedt in werking de dag van de bekendmaking ervan in het **Belgisch Staatsblad**.

— **Aangenomen.**

Naamstemming

De Voorzitter: Wij gaan thans over tot de naamstemming over de ontwerpen van decreet in hun geheel.

Kan de Raad ermee akkoord gaan één enkele stemming te houden over de beide ontwerpen van decreet. (*Instemming*)

(*) De bij de begroting gevoegde tabel wordt gepubliceerd in bijlage bij dit nummer van de Handelingen.

Wij gaan over tot de naamstemming:

148 leden namen deel aan de stemming.

99 leden hebben geantwoord JA.

49 leden hebben geantwoord NEEN.

Dienvolgens neemt de Raad de ontwerpen van decreet aan. Zij zullen aan de Koning ter bekrachtiging worden overgezonden.

JA hebben geantwoord:

Akkermans P.	Grootjans F.
Bascour J.	Henckens J.
Bertels L.	Hulpiau R.
Bode M.	Kelchtermans L.
Boey F.	Kempinaire A.
Bogaert Albert	Keuleers J.
Bonnel R.	Lagae A.
Buchmann J.	Leemans E.
Chabert J.	Lenssens J.
Claeys Dries	Leynen H.
Claeys Walter	Lindemans L.
Coens D.	Martens Wilfried
Colla F.	Mesotten W.
Cooreman E.	Monard G.
Coucke M.	Nauwelaers L.
Craeybeckx-	Olivier M.
Orij G. (Mw.)	Otte R.
Cuvelier E.	Pede J.
Daems Jean	Peeters Renaat
d'Alcantara A.	Rolin Jaequemyns R.
De Backer-	Rutten M.
Van Ocken H. (Mw.)	Smeers T.
De Clercq Constant	Smets A.
Declercq Tjil	Smitt C. (Mej.)
De Croo H.	Staels-
Degrève L.	Dompas N. (Mw.)
De Kerpel P.	Steyaert H. (Mej.)
Demeester-	Suykerbuyk H.
De Meyer W. (Mw.)	Swaelen F.
Demey O.	Tanghe F.
Deneir A.	Tindemans L.
Dequae A.	Uyttendaele R.
De Seranno J.	Vanackere L.
De Vidts P.	Van Canneyt J.
De Vlies P.	Vandamme F.
Devos G. (Mej.)	Vandekerckhove Rob.
De Winter A.	Vandenberghe G.
Dewulf Maurice	Van der Aa M.
D'haeseleer L.	Vanderborcht F.
D'Haeyer R.	Vangeel J.
Dhoore L.	Vangronsveld F.
Diegenant A.	Van Herreweghe M.
Dupont A.	Vankeirsbilck E.
Dupré J.	Van Mechelen F.
Février S.	Vannieuwenhuyze R.
Geens G.	Van Rompaey R.
Gerits J.	Verberckmoes F.
Gheysen R.	Verbist A.
Gijs R.	Verhaegen Guido

Verhaegen Joris

Verlact-

Gevaert M. (Mw.)

Verleysen W.

Verroken J.

Wijnen F.

NEEN hebben geantwoord:

Adriaensens J. (Mw.)	Mattheyssens R.
Aerts J.	Nauwelaerts-
Babylon M.	Thues J. (Mw.)
Baert F.	Olaerts J.
Belmans J.	Peeters Paul
Blancquaert François	Persyn W.
Boel H.	Schiltz H.
Boeykens G.	Sels L.
Bogaerts August	Somers J.
Bouwens E.	Tobback L.
Breyne G.	Valkeniers J.
Carpels O.	Van Daele D.
Coppens E.	Vandemeulebroucke J.
Coppieters M.	Vandezande R.
Danschutter L.	Van Elewyck J.
De Beul A.	Van Eynde J.
de Bruyne H.	Van Grembergen P.
De Facq E.	Vanhaegendoren M.
Delepierre L. (Mw.)	Van Hoeylandt B.
De Wulf Roger	Van In G.
Geldolf W.	Van Lent A.
Jorissen W.	Van Nooten E.
Kuijpers W.	Van Ooteghem O.
Maes Nelly (Mw.)	Vansteenkiste Luc
Maes Robert	Verspeeten A.

MEDEDELING VAN DE REGERING

Vernieuwd Secundair Onderwijs. Verslag ingediend door de heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding — 115 (1974-1975) — Nr. 1.

Voortzetting van de bespreking

De Voorzitter: Dames en Heren, wij zetten thans het debat voort over het verslag van de Minister van Nationale Opvoeding over het vernieuwd secundair onderwijs. De heer M. Coppieters heeft verder het woord.

De heer M. Coppieters (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte Collega's, bij de ontleiding van de malaise die ongetwijfeld heerst rond het invoeren en het doorvoeren van de vernieuwing van het secundair onderwijs, heb ik reeds gehandeld over de omstandigheden waarin het werd ingevoerd en over de angsten van het personeel.

Ik meen dat wij ook even moeten stilstaan bij het probleem van de leerlingen. De democratisering van het onderwijs — groot winstpunt van het Schoolpact — heeft verschillende fasen doorge- maakt. De fase, juist vóór de invoering van het

V.S.O., was de humanisering van de technische school, zeer zeker onder de korenmaat gezet door de vernieuwers in de richting van het V.S.O., evenals de zesdelige **opdeling** van de humaniora, namelijk dat de oude humanioravormen zo werden uitgewaaid dat men uit verschillende richtingen toch naar de universiteit kon.

Ik zou nog willen zeggen dat er veel meer dan dit gebeurd is sindsdien. Dit schept een malaise en de voorstanders van het V.S.O., — waartoe heel onze groep behoort — hebben ongelijk dit te onderschatten.

Door de structurele ineenwerking van de atheneae en de technische scholen zitten er niet alleen veel meer kinderen in één school. Dit was reeds een bekend verschijnsel, maar door het samenkomen in dezelfde klassen en in dezelfde groepen heeft er zich een vermenging voorgedaan van inbreng van families, van sociale en culturele achtergrond, en heeft zich ook een vermenging voorgedaan van belangstellingspunten, soms in gunstige zin, soms in ongunstige.

Ik kan gewoon bij wijze van anekdote aanstippen dat bij een onderzoek in de Zweedse **V.S.O.-scholen**, de hoogst begaafde leerlingen de weg wezen, het V.S.O. vertragend en nivellerend aanvoelden, terwijl leerlingen die mislukt waren in een bepaalde humaniora en naar het V.S.O. waren gekomen, zich enthousiast toonden en zich in een nieuwe wereld voelden opgenomen. Ook dat moeten wij in het oog houden. De vermenging van leerlingen is een zeer belangrijk vraagstuk. Daarbij mogen wij de gezinsontwikkeling ook niet uit het oog verliezen.

Collega Coens heeft aan de Minister gezegd dat de C.V.P. van de Minister vooraf wou weten hoe hij de verhouding school-gezin ziet. Ik geloof dat die voorafgaande vraag verkeerd gesteld is. Niet de Minister moet zeggen hoe hij de verhouding school-gezin ziet. Ik meen dat wij de school moeten zien en daarin de inbreng van het gezin.

Hoewel sommige ouders zich betrokken voelen bij de ouderraden zijn zeer weinig gezinnen **school-minded**. Vele gezinnen menen dat alles in de school moet gebeuren en gebruiken alle vrije tijd. Die vrije tijd loopt van de zaterdag tot de zondagavond en voor sommigen tot de maandagmorgen wanneer zij de drukte van de autowegen op zondagavond willen vermijden.

Vele gezinnen wensen niet anders dan dat de school geen spelbreker zou zijn voor hun vrije tijd. Meer wensen zij niet. Maar terzelfdertijd eisen zij, in een grondeloos gezinsegoïsme, dat de school voor de vijf dagen die resten alles zou oplossen, het totaal mensbeeld zou vormen, de totale controle en de totale begeleiding op zich zou nemen . . . dit terwijl zij aan de directies vragen of hun kinderen niet al mee op reis mogen vijf dagen voor het einde van het schooljaar. Dat is de situatie.

Wij staan dus niet alleen met een zeer grote ver-

menging van leerlingen qua familiale inbreng, cultuur en sociale achtergrond, wat bij de opties van het V.S.O. doorspeelt, wij staan ook met een aantal gezinnen die enkel vragen dat de scholen zeer duidelijk en streng in één richting goede resultaten zouden geven als de ouders zelf er maar niet te zeer bij betrokken zijn.

Het is de wonderbare opdracht van het V.S.O. de levensvreemdheid van de school tegenover die verschillende belangstellingen te wekken, te aanvaarden dat er TV is, te aanvaarden dat er allerlei media zijn en van daaruit een nieuw **onderwijs**-beeld te vormen. Ook zover zijn wij nog niet aan toe. Dit is geen verwijt aan de pioniers van het V.S.O. of aan de een of andere minister. Dit zijn vaststellingen waar wij allen nog niet klaar mee zijn.

Ten slotte is er nog de structuur.

Mijnheer de Minister, ik ben mijn uiteenzetting begonnen met te zeggen: V.S.O. een structurele revolutie. Dat is zij geweest. Mijns inziens heeft men die structurele revolutie te schoksgewijze, te dwingend en te vlug doorgevoerd maar daar kunnen wij nu eenmaal niet meer van weg. Het zou onzin zijn en gevaarlijk nu ter discussie te stellen of wij dit alles moeten voortdoen. Wij moeten deze structuren zoals zij zijn gebouwd trachten op te vangen en te verbeteren.

De praktische uitwerking van deze structurele revolutie in het officieel onderwijs, in het **rijks-onderwijs** voor Vlaanderen, roept heel wat bedenkingen op. Ik zal u niet vervelen met details maar een aantal van deze structurele veranderingen zijn onlogisch en hebben ook heel wat spanningen verwekt. Nemen wij maar het feit van de verschillende directies, het feit de middenschool aan een aparte directie toe te vertrouwen en dan die verschillende directies in éénzelfde gebouwencomplex onder elkaar oorlog te laten voeren over toewijzing van de lokalen, over toewijzing van leeropdrachten enzovoort.

Een eerste opdracht is, dat er eenheid, een **doorstromingseenheid** zou bestaan vanaf de eerste tot de derde cyclus.

Ten tweede, er zijn zeer onlogische verschillen in het aantal lestijden per week. Ik meen dat wij moeten ophouden met verschillen van 33 tot 38 lestijden. Ik zou willen zeggen, samen met een zeer verstandige, nu met pensioen gegane prefect van een belangrijk atheneum: ofwel, zegt hij, zijn de 33 uren te weinig en dan moet het allemaal 36 of 38 zijn, ofwel volstaan 33 uren en dan moet het voor alle secties en afdelingen volstaan. Maar deze **door**-eenmenging, dat de ene, en dan weer de technische, een kladjje bij moeten doen, ook dat is onlogisch.

De **heer H. De Croo**, Minister van Nationale Opvoeding: Er is een hemelsbreed verschil qua inhoud.

De heer M. Coppieters: Inderdaad, mijnheer de Minister, maar het is onlogisch dat in het V.S.O., dat een geheel is, ouders en leerlingen ermee geconfronteerd worden, dat volgens de inhoud, hoezeer deze ook verschilt, de enen het over een inhoud kunnen doen met 33 uren en de anderen het over een andere inhoud moeten doen met 38 uren. Het is onlogisch, vooral in de toepassing, want de zware afdelingen, daar waar de stam eigenlijk de hoofdfuncties en de hoofddelen van onze maatschappij weergeeft, kunnen het blijkbaar met minder doen dan die waar men er nog wat techniek bijvoegt.

Mijnheer de Minister, dan zou ik even willen handelen over de combinaties.

Wanneer er schijnaanvallen zijn geweest tegen het V.S.O., dan was het zeker wel in de bespotting van de combinatiemogelijkheden.

Ik wil er even aan herinneren dat men uitgegaan is van 34 combinatiemogelijkheden in drie fundamentele opties voor de determinatiegraad. Men heeft dat bespottelijk gevonden. Welnu, dat is niet fair. Ik zou de geest willen in herinnering brengen van de circulaire die dat bepaalt.

De Minister van Nationale Opvoeding schreef in 1973: „**Alleen** deze combinaties, die werkelijk zinvol zijn, met het oog op verdere studies of finaliteit en die een verantwoord vormingspatroon opleveren, kunnen in aanmerking komen. In een zelfde optiek worden ook de mogelijkheden van combinatie van een fundamentele optie met een bijzondere optie beperkt.”

Ik geloof dat het probleem van deze combinaties één van de grondvraagstukken van de malaise is in het vernieuwd secundair onderwijs. Mijnheer de Minister, laat u niet ontmoedigen, dat is overal zo geweest in Europa waar men het V.S.O. heeft doorgevoerd.

Op een bepaald ogenblik, op een mooie **lentemiddag**, zei de directeur van een Engelse school aan zijn Vlaamse bezoekers, dat men een computer had moeten inschakelen om nog de weg te vinden in alle combinatiemogelijkheden op één van de lestijden.

Wat de combinaties betreft, zou ik twee problemen willen stellen. De combinaties moeten verband houden met de doelstellingen van het V.S.O. In de tweede plaats moet men, bij die combinaties, rekening houden met de structuur van de scholen waarvan men een V.S.O.-inrichting heeft gemaakt.

Dit zijn de twee grondpijlers waarvan men moet uitgaan.

Zo kom ik tot mijn besluiten. Ik zou durven zeggen ondanks alles. Ondanks de malaise die ik toch mee heb trachten te ontleden, ondanks de goed bedoelde en de niet goed bedoelde aanvallen op het V.S.O., meen ik dat wij de **vernieuwingsgedachte** en het V.S.O. moeten onderschrijven, dat wij daarvoor moeten opkomen, ik zal méér zeggen,

dat wij dit als democraten moeten beschouwen als een enige kans.

Ik meen echter dat er dan enkele voorwaarden moeten vervuld zijn. Ik zal die even opsommen. Een eerste voorwaarde die moet worden vervuld is, dat de praktische uitwerking van de algemene theoretische principes alleen maar geïnspireerd mag zijn door het belang van de leerlingen en niet door doctrinaire vooropstellingen, noch door propagandamotieven..

De heer H. De Croo: Volledig akkoord!

De heer M. Coppieters: Ten tweede, dat de nodige herstructurering en de onontbeerlijke fusies van scholen moeten worden doorgevoerd, zodanig dat de keuze van opties en studierichtingen niet langer bepaald wordt door de bezorgdheid om volledige of gedeeltelijke opdrachten te creëren of in stand te houden. Men heeft een aantal goed vooropgezette programma's door elkaar gejaagd omdat de directeur — en ik begrijp dat — met de personeelsleden die in gevaar kwamen, heeft zitten overleggen hoe men gelijk wie waar zou stoppen. Ik heb daar **ongelooflijk** ke voorbeelden van : leerlingen die terecht kwamen in de kunstopleiding, hoewel zij niet de minste artistieke opleiding of artistieke smaak hadden. Men moet deze structuren doorvoeren ongeacht de leerkrachten en dan moet men ondertussen aan alle leerkrachten, ook die van wie de loopbaan in gevaar komt, de volledige zekerheid van loopbaan waarborgen.

De heer H. De Croo : U spreekt **daarmede** uzelf tegen, mijnheer Coppieters.

De heer M. Coppieters: Mijnheer de Minister, als men aan de tweede cyclus komt, zien een aantal leerkrachten uit de technische vakken onmiddellijk gevaar rijzen voor hun opdracht.

Wanneer die directeur deze stam- en optievakken moet regelen naar de mensen met wie hij rekening moet houden, komt men tot een slecht effect. Hij moet het regelen zelfs met nieuwe leerkrachten. De anderen moeten maar — als was het tijdelijk — ter beschikking staan. Maar wat nu gebeurt, mijnheer de Minister, mag niet.

Ik weet niet of u weet dat aan leerkrachten die soms twintig dienstjaren tellen, in het begin van dit schooljaar werd gezegd: er is hier in de buurt nog een bijzonder onderwijs. Ik zal eens telefoneren om te zien of wij u daar niet kwijt kunnen. Dat is toch onmogelijk. Zo kan men nooit vernieuwen, want bijna alle leerkrachten uit het technisch onderwijs en het beroepsonderwijs zijn tegenstanders geworden van het V.S.O., niet omwille van de idee, maar omwille van hun toekomst.

De heer H. De Croo: Mag ik een ogenblik uw betoog onderbreken? Het gevaar voor sommige

leerkrachten hun betrekking te verliezen omdat bijvoorbeeld de kinderen of studenten niet kiezen of niet wensen te kiezen is niet denkbeeldig. U zegt dat wij moeten vermijden dat opties zouden worden gekozen ten behoeve bijvoorbeeld van het handhaven van sommige leerkrachten, of het in stand houden van roosters of opdrachten. Dat hebt u gezegd.

Het ene is bijna onmogelijk zonder het andere. Indien bijvoorbeeld een aantal zinvolle opties worden opgericht en een aantal leerlingen zich in bepaalde sectoren niet wensen te volmaken dan worden bepaalde roosters en vakken boventallig en moet men zorgen — daarover ga ik met u akkoord — dat men aan de leerkrachten wier vakken niet meer „modern” worden genoemd, een vervangingsmogelijkheid geeft, maar proberen, omwille van tewerkstellingsmotieven, de keuze van de leerlingen in hun opties zodanig te beïnvloeden voor het bestaan of het instandhouden van een aantal opdrachten in een school is een verkeerde manier om het V.S.O. aan te pakken.

De heer M. Coppieters: Maar ik heb nog iets anders bedoeld, namelijk dat men voor de opties aan leerkrachten opdrachten gaat geven waarvoor zij niet bevoegd zijn, waarvoor zij geen liefde, geen toewijding kunnen opbrengen. Dat is ook een vraagstuk waaraan wij zullen moeten denken.

Wat nu de keuze van opties betreft, daar zal collega Kuijpers het nog over hebben. Over het niet kiezen van een aantal technische vakken, geloof ik dat daarover ook heel wat te zeggen valt. Ik zal dat zeker nu niet aanpakken.

Een derde voorwaarde is dat het aantal opties moet beperkt blijven, vooral het aantal vakken per leerjaar. Wanneer men alles plots in een korf wil, haalt men geen zuivere oogst binnen.

Ten vierde moeten de jongere leerkrachten voorbereid worden op hun taak. Ook daarover zal collega Vandemeulebroucke in het bijzonder het woord voeren. Het is een voorwaarde waarmee het hele experiment van de hervorming — en voor het rijksonderwijs mogen wij het geen experiment meer noemen — staat of valt.

Ik zou er willen aan toevoegen dat u onmiddellijk zou kunnen doorvoeren wat in Engeland van meetaf aan werd gedaan, namelijk dat de niet jonge leerkrachten, maar de andere, die toch ook in de molen zitten, jaarlijks de kans krijgen, wel te verstaan met een beurtrol, een bepaalde bijscholing, een herbronning te gaan opdoen.

Ten vijfde menen wij dat, wat de leerlingen betreft, er te weinig aan opvoeding wordt gedaan, met andere woorden dat men in de eerste V.S.O.-fase de indruk wekt dat het als het ware een plezierige keuzewinkel was, die eigenlijk geen verantwoordelijkheid met zich bracht.

Ik denk dat de V.S.O.-geest helemaal moet gericht worden op het begrip verantwoordelijkheid, mede-

verantwoordelijkheid, samenwerking en niet zo'n soort formuliertje waarbij men alleen maar zijn zin mag uiten.

Ten slotte dat maatregelen getroffen worden om het wetenschappelijke rendement van het V.S.O. te meten. Ik zeg wel „wetenschappelijk” en ik wend mij nog eens tot de collega's van de C.V.P. omdat ik meen dat het voor de andere partijen een aangenomen standpunt is, dat er een instelling moet worden gecreëerd die het geheel van dit rendement helpt meten voor alle netten. Ik hoop dat op 20 mei een woordvoerder van de Christelijke Volkspartij daar eindelijk een antwoord zal op geven.

De heer W. Mesotten: Dat is ons standpunt.

De heer M. Coppieters: Tot nu toe niet, Collega. Voor alle onderwijsvernieuwingen, die experimenteel zijn en grondig, zou men het er in alle partijen eens over moeten zijn dat de Minister van Nationale Opvoeding in dit land over instrumenten moet beschikken om deze begeleiding te waarborgen. Dit is belangrijk, want wanneer alle partijen het daarover eens zijn kunnen wij er misschien naar streven dat wij binnen korte tijd, als beschaafde natie, ministers zullen hebben die over de meest noodzakelijke instrumenten beschikken om van vernieuwing te kunnen spreken en om de jeugd, de leerkrachten en de ouders een pad op te jagen dat beslissend is voor de eerstkomende jaren. Of, om nu ook eens grote taal te gebruiken, om te weten of wij in het jaar 2000 een leefbare en democratische samenleving opgebouwd zullen hebben met alle krachten, ook al is het extern pluralisme maar een begeleiding van wat overal gebeurt van wat overal leeft en waar de kinderen recht op hebben.

Ik geloof dat het samenvatten, het begeleiden, het volgen en het meten nu eenmaal de taak is van de gehele natie en dat daar alleszins iedere opdeling uit den boze is. *(Applaus bij de leden van de Volksunie)*

De Voorzitter: De heer Kempinaire heeft het woord.

De heer A. Kempinaire (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, Dames en Heren, wij hebben het document in verband met de vernieuwing in het secundair onderwijs gelezen.

Het is wel zo dat allen in deze Kamer en ook alle ouders van leerlingen leken zijn in verband met het probleem van het V.S.O.

Inderdaad, wij zijn altijd vertrouwd geweest met en gewoon aan datgene wat wij noemen het „traditioneel” onderwijs, en het zal zeer zeker voor ons allen, leken die wij meestal in die materie zijn — ook voor de ouders, zeer moeilijk zijn om zich los te maken uit datgene wat wij altijd hebben gekend

als het traditioneel onderwijs en dat wij altijd als het goede onderwijs hebben beschouwd.

Het is ontegensprekelijk, mijnheer de Minister, dat in de eerste plaats de ouders en ook de leraars zullen moeten worden gewonnen voor de vernieuwing van het secundair onderwijs, dat er een vertrouwen zal moeten worden geschapen ten opzichte van datgene wat men nu helaas altijd noemt: een experiment met de kinderen. Ik zeg wel „helaas”, omdat het altijd een experiment is met mensen, met kinderen in het onderwijs.

Ik meen — zoals vorige spreker het ook gezegd heeft — dat er in het verleden misschien een gebrek aan goede informatie is geweest ten opzichte van de ouders en dat dit vertrouwen — dat wij allen wensen in dit vernieuwd secundair onderwijs — er alleen zal kunnen komen wanneer wij erin slagen — ik zou bijna durven zeggen voor diegenen die kinderen hebben — de angst — het woord is misschien wat te sterk — die sommige ouders hebben wanneer zij hun kind aan dit nieuwe systeem van onderwijs moeten toevertrouwen. Ik herhaal als ik zeg „angst” dan is dat misschien een te sterk woord, maar in elk geval stemt dit vernieuwd secundair onderwijs, waarmee wij niet vertrouwd zijn, ons tot een zekere ongerustheid.

Voor iemand die buiten het onderwijs staat en wiens kinderen nog geen kennis hebben gemaakt met het V.S.O. is het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk, een oordeel te vellen over deze grondige hervorming van het lesgeven, want daar gaat het om.

Andere generaties hebben zich weliswaar vaak geërgerd aan de manier waarop dit lesgeven vroeger gebeurde en aan wat men noemde het klasieke puntensysteem.

Hier rijzen een reeks vragen die ik in de loop van mijn betoog aan de Minister zal stellen, en waarop ik een antwoord wens om meer klaarheid, meer duidelijkheid en meer vertrouwen te scheppen in zijn taak, het veralgemenen van het V.S.O.

Beantwoordt de vernieuwing van dat onderwijs aan datgene wat de ouders ervan verwacht hebben? Die vraag kan zo maar niet worden beantwoord omdat het experiment toch maar dateert van 1971, en een periode van vier jaar zeker onvoldoende is voor een klaar en duidelijk oordeel.

Men moet erkennen dat alle oudere generaties argwanend staan ten opzichte van elke vernieuwing. Misschien hebben zij geen ongelijk. De ervaring is per slot van rekening de beste leermeester. Die ervaring zal men pas kunnen opdoen nadat de leerlingen die V.S.O. hebben genoten, nu zijn er nog geen, in het hoger onderwijs, aan de universiteit zullen studeren. Zullen zij dan opgewassen zijn tegen de stof die hun zal worden voorgeschoteld? Zullen zij de inspanningen kunnen leveren, nodig om met succes in het hoger onderwijs of aan de universiteit te studeren?

Zoals bij elke vernieuwing staan de voorstanders en de tegenstanders van het nieuwe systeem soms lijnrecht tegenover elkaar. Zijn zij evenwel voldoende objectief om zowel voor- als **nadeen** juist af te wegen en na te gaan aan welke zijde de balans overhelt?

Dat valt te betwijfelen. Algemeen wordt erover geklaagd, ik volg hier uw verslag, mijnheer de Minister, dat de technische opleiding met het V.S.O. achteruitgaat. Dat is blijkbaar een negatief aspect van het V.S.O. Wij zouden graag weten wat de Minister voorstelt om deze achteruitgang op te vangen en ongedaan te maken.

Verder wordt aangevoerd dat de leerlingen die een finaliteit kiezen in de oriënteringsgraad of in de determinatiegraad op technisch gebied niet het peil bereiken dat vergelijkbaar is met dat van de vroegere A3- en A2-studenten. Om een gelijkwaardige opleiding te bekomen zouden de studenten verplicht zijn een aanvullend jaar te volgen. Acht u dat verantwoord, mijnheer de Minister?

Het verheugt ons alleszins te mogen vaststellen dat de Minister niet systematisch tracht de negatieve aspecten van het V.S.O. te verdoezelen, maar er onomwonden voor uitkomt dat het systeem onvolmaaktheden en schaduwzijden bevat.

Zijn uitdrukking „onvolmaaktheden werden ontdekt” verwondert ons. Bestaat er wel een enkel nieuw ingevoerd systeem dat volmaakt bleek? Volmaaktheid behoort niet tot deze wereld.

Het V.S.O. is zeker niet feilloos.

Wij dringen er bij de Minister op aan om vooral de nadruk te leggen op het opsporen van de te verwachten onvolmaaktheden en schaduwzijden. Dat zou althans een goede benaderingswijze zijn.

Er bestaat zelfs tegenspraak met de basisprincipes van het V.S.O. luidens welke aan iedereen een zo breed mogelijke algemene **vorming** wordt meegegeven.

Gezegd wordt dat keuzemogelijkheden, vooral in de determinatiegraad, tot gevolg hebben dat de inhoud van de studiepakketten meer gespecialiseerd is. Dus, minder ruim en minder polyvalent dan in de afdelingen in het traditioneel onderwijs. Is de Minister zich van die tegenstrijdigheid in het V.S.O. bewust? Er worden in het verslag een hele reeks tekortkomingen van het V.S.O. aangegeven. Alhoewel men die oprechtheid in de beoordeling waardeert moet men er toch huiverig tegenover staan. Het is geenszins mijn bedoeling de diverse tekortkomingen afzonderlijk onder de loep te nemen, dit zou ons veel te ver leiden. Het gaat hier om een verslag dat, zoals door de vorige Regering werd beloofd, aan het Parlement wordt voorgelegd.

Ik wil even op de moeilijkheden met en op de bezwaren tegen wat men het evaluatiesysteem noemt, wijzen. Dat de leraren moeilijkheden hebben met de toepassing van de principes van het nieuwe evaluatiesysteem is niet zo erg. Zij zullen

er met de tijd aan wennen. Veel erger is **onzes** inziens de zinsnede „De leerlingen leren nooit meer een synthese van een coherent leerstofpakket of van een volledige cursus maken. Zij moeten nooit meer die volgehouden, geconcentreerde inspanning leveren die tot de parate beheersing van een groot vakgeheel of vakonderdeel leidt en die op zichzelf een niet te miskennen vormende waarde bezit. Zij worden ten slotte niet meer voorbereid op het afleggen van examens die in het hoger onderwijs en in het beroepsleven nog lang niet hebben afgedaan. ” Dat is bijzonder erg. Zal men hierdoor geen ontevredenheid scheppen? Studenten die naar het hoger onderwijs of naar de universiteit gaan en die nooit geleerd hebben een leerstof in hun geest op te nemen zullen ingevolge de massa leerstof die zij aan de universiteit te verwerken krijgen, de moed laten zakken.

Wie draagt hiervoor de schuld? Zullen het weer de politici zijn?

Wij moeten ons ernstig bezinnen over het feit of wij niet bezig zijn een hele generatie — dat is toch gevaarlijk — de verkeerde weg op te sturen? Heeft de Minister de zekerheid? Wat doet men in het buitenland? Zijn daar de experimenten die in dit verband werden gedaan, gelukt?

Het verslag stipt aan dat de leraren met de observatie en met de beoordeling van de gedragingen van de leerlingen meestal geen blijf weten. Dat is niet verwonderlijk. Men zou de leraren moeten verplichten zich te specialiseren in de psychologie. Het verslag klaagt trouwens over het geringe aandeel van de psychologie in de opleiding en in de bijscholing van de leraren. Had men met deze opleiding niet moeten beginnen?

Eén van de hoofdbedoelingen van het vernieuwd secundair onderwijs is de wedijver uit te schakelen. Ik ga ermee akkoord dat dit een mooi principe is, tenminste op papier. Men wil al de kinderen, ook degenen die uit een minder gunstig milieu afkomstig zijn, gelijke kansen geven. Haalt men hierdoor het niveau van het onderwijs niet naar omlaag? Men mag ons niet verkeerd begrijpen. Wij menen dat aan, wie daartoe bekwaam is, ook de kans moet worden gegeven om aan de universiteit te studeren en om in de wereld vooruit te komen.

Doch moet men dit doen ten **nadele** van het algemeen peil van het onderwijs?

Men heeft nieuwe leervakken en activiteiten ingevoerd zoals maatschappelijke vorming, handvaardigheid, technologische opleiding, om tegemoet te komen aan de eisen van een meer sociaal gerichte maatschappij. Heeft men deze zaken niet te groots opgevat? De oudere generaties hebben zich nooit afgevraagd wat het nut was van sommige vakken. Zullen de jongere generaties dit ook niet doen ten opzichte van technologische en maatschappelijke vorming? Is het wel nodig deze vakken op te nemen in het V.S.O.? Is het niet zo dat boven deze

vakken in de nabije toekomst het zwaard van Damocles zal hangen?

Nu het V.S.O. bijna het hele rijksmiddelbaar en hoger onderwijs omvat, lijkt het wenselijk uitvoering te geven aan de nog niet toegepaste artikels uit de wet van 19 juli 1971. Zo is in artikel 10, paragraaf 1, sprake van de oprichting van een **Overleg- en Verbeteringscomité** binnen zes maanden na de afkondiging van onderhavige wet.

De heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding: Dat is vier jaar geleden.

De heer A. Kempinaire: Deze commissie zou tot taak hebben gehad het invoeren te volgen van alle wijzigingen in structuur en organisatie van het V.S.O. Tot op heden werd hiervan niets gerealiseerd. Is dit misschien de oorzaak van de versnipperde uitbouw van het V.S.O.?

De heer R. Bonnel: De mensen die hiervoor verantwoordelijk zijn, zijn niet aanwezig.

De heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding: *Experientia omnia docet*.

De heer A. Kempinaire: Het is soms uit de fouten van het verleden dat men de hoedanigheden haalt voor het heden.

Misschien kan de Minister ons zijn bedoelingen toelichten. Een dergelijke commissie zou enkele van de meest opvallende tekortkomingen kunnen herzien. Wanneer komt deze commissie er, of komt zij er misschien nooit, en waarom?

Daarbij moet ons van het hart dat men bij het invoeren van het V.S.O. niet voldoende rekening heeft gehouden met de leerkrachten. Hoevelen zijn werkelijk voorbereid op de begeleidende taak die van hen wordt verwacht? Dat is geen kritiek op deze leerkrachten, integendeel. Nu men het zo vaak heeft over inspraak, zou het zeker aan te raden zijn het oordeel van deze leerkrachten in te winnen en aandacht te schenken aan hun begeleidende taak, want men riskeert het hele systeem op de helling te zetten.

Verder ben ik verontrust door een informatie die ik uit verschillende bronnen ontvang, als zou het in uw bedoeling liggen een einde te maken aan de opdrachten van de leerkrachten-coördinatoren. In hoever is deze informatie juist? Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat de rol van deze **leerkrachten-coördinatoren** nog niet is uitgespeeld, tenzij het bewijs wordt geleverd dat de **inspecteurs-coördinatoren** en de inspecteurs-begeleiders **alleen** deze taken aankunnen. Gelet op de talrijke negatieve aspecten, veroorloof ik mij hieraan te twijfelen.

Ik heb getracht in deze korte bewoordingen het verslag van de Minister van Nationale Opvoeding over het V.S.O. zo objectief mogelijk te benaderen, maar ik kan heel moeilijk een groot enthousiasme

betonen voor deze vernieuwing. Dat kan misschien later, wanneer de nodige aanpassingen zijn verwezenlijkt.

In de eerste plaats dring ik aan op een vereenvoudiging die niet is terug te vinden in het huidige systeem.

Ik zou geen leek durven aanraden zijn weg te zoeken in de hele opzet van het V.S.O. Vereenvoudiging, coördinatie en eenvormigheid zijn er tot nog toe, wellicht bij gebrek aan informatie, niet in te ontdekken.

Ik zou nog kunnen blijven stilstaan bij de finaliteit die in nagenoeg alle technische studierichtingen werd doorgevoerd, doch in veel mindere mate wordt aangetroffen in het vrij gesubsidieerd onderwijs en geen uitwegen meer biedt. Aan deze punten zou ik heel wat bedenkingen kunnen vastknopen. Ik zal er echter niet nader op ingaan.

Dat aan de school van vroeger een einde moest worden gemaakt, lag voor de hand. Wie zich de moeite getroost even te blijven stilstaan bij de organisatie van ons onderwijs vóór de invoering van het V.S.O., moet wel erkennen dat er iets haperde. Men heeft getracht die tekortkomingen op te vangen doch men is daar niet altijd in geslaagd. **Onzes** inziens heeft men de zaak verkeerd aangepakt door de vernieuwing te beginnen in het secundair onderwijs. Men moet beginnen aan de basis, namelijk in het lager onderwijs.

De heer H. De Croo, Minister van Nationale Opvoeding: Dat zal gebeuren.

De heer A. Kempinaire: Men moet zich geen illusies maken, maar het is een feit dat de school nooit de sociaal-culturele ongelijkheid zal kunnen opheffen, zelfs niet met de beste bedoelingen. De opvoeder speelt immers slechts een zeer beperkte rol. De ouders spelen de hoofdrol, de school is beperkt in haar vormingsmogelijkheden'. Wij aanvaarden wel dat een poging moet worden gedaan om die ongelijkheden minder scherp te doen aanvoelen. Daarom willen wij krediet geven aan het V.S.O., doch wij waarschuwen ervoor dat men er geen mirakels moet van verwachten. Wel moet men erover waken dat er geen nieuwe ongelijkheden in het leven worden geroepen. In het bijzonder moet men er zich van bewust zijn dat het V.S.O. de weg naar het hoger onderwijs moet openen en zeker niet mag afsluiten. Mocht dit laatste het geval zijn, dan kan men spreken van een mislukt experiment. Wij rekenen op de Minister van Nationale Opvoeding om ervoor te zorgen dat dit niet zal gebeuren,

want het gaat hier over een experiment met onze kinderen. (*Applaus op de banken van de meerderheid*)

De Voorzitter: Zoals overeengekomen, stel ik voor dit debat hier te onderbreken. Geen bezwaar? (*Instemming*)

Aldus is besloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter: Dames en Heren, de volgende openbare vergadering heeft plaats op dinsdag 20 mei 1975.

Aan de orde zullen onder meer zijn:

- het ontwerp van decreet houdende de subsidie-regeling voor de Nederlandstalige dramatische kunst;
- het ontwerp van decreet tot regeling van de gelijke tussenkomst van het Rijk in het Nederlandstalige sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen in verenigingsverband;
- het voorstel van decreet tot verbetering van de sociaal-rechtelijke terminologie in de overheidsdiensten;
- de voortzetting van het debat omtrent het verslag over het vernieuwd secundair onderwijs van Minister De Croo.

Ik stel voor het verder bepalen van agenda en uur voor de volgende openbare vergadering aan uw Voorzitter en aan het Bureau over te laten.

(*Instemming*)

Mijn Collega's van het Bureau en de Fractievoorzitters moge ik eraan herinneren dat zij nu voor een korte Bureauvergadering in mijn kabinet worden verwacht.

Hiermede zijn wij aan het einde van onze werkzaamheden voor vandaag gekomen. De vergadering is gesloten.

--- De vergadering wordt gesloten om 16.50 uur.

VRAGEN (R.v.O. art. 51)

Schriftelijke vragen en antwoorden

Schriftelijke vragen werden ingediend door: de heer E. De **Facq**, mevrouw G. De Kegel, de heren A. De **Rore**, A. **Diegenant**, mevrouw N. **Maes**, de heren E. **Raskin**, F. **Vandamme**, C. Van **Elsen**, M. **Vanhaegendoren**.

BIJLAGEN BIJ DE HANDELINGEN
NR. 13 VAN 6 MEI 1975

BEGROTINGSTABELLEN

BEGROTING VAN NATIONALE OPVOEDING
NEDERLANDSTALIG REGIME
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1974

TABEL

TITEL I. - GEWONE UITGAVEN.

(in duizendtallen frank)

Art.	TEKSTEN	1974	1973	1972
		Aangevraagde kredieten per littera per artikel	Kredieten (vurige jaren)	Uitgaven
	SECTOR NATIONALE OPVOEDING. NEDERLANDSTALIG REGIME.			
	Sectie III - Lager Onderwijs.			
	HOOFDSTUK III.			
	INKOMENSOVERDRACHTEN.			
	Inkomensoverdrachten aan gezinnen.			
33.02	Toelage aan de Belgische sectie van de wereldorganisatie voor voorschoolse opvoeding :			
	1. Bestuur van het leger onderwijs	10	10	10
	Totaal voor hoofdstuk III	10	10	10
	HOOFDSTUK VI.			
	DIVERSE.			
	Niet-economischverdeeld.			
01.02	Staatsaandeel in de lopende werkingkosten der Nederlandstalige peuterscholen gehecht aan de Rijksscholen te Brussel-Hoofdstad :			
	1. Lager onderwijs van de Staat	12.878	12.160	9.714
	Totaal voor hoofdstuk VI	12.878	12.160	9.714
	Totaal voor sectie III - Lager onderwijs	9.888	12.170	9.724
	Sectie V - Middelbaar Onderwijs.			
	HOOFDSTUK I.			
	CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN.			
	§ 2. Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten.			
n.47	Aanmoediging van pedagogische tijdschriften, van auteurs van didactische werken, van de deelnemers aan pedagogische werkzaamheden en van de centra voor pedagogische proefnemingen en wetenschappelijk onderzoek	400	400	400
	Totaal voor § 2	400	400	400
	Totaal voor hoofdstuk 1	400	400	400
	Totaal voor sectie V - Middelbaar onderwijs	400	400	400
	Sectie VII - Normaalonderwijs.			
	HOOFDSTUK III.			
	INKOMENSOVERDRACHTEN.			
	Inkomensoverdrachten aan gesinnen.			
33.01	Toelagen voor pedagogische doeleinden, toelagen onder vorm van intekening op werken, hulp aan navorsingen, steun aan pedagogische tijdschriften	225	225	225
33.02	Beurs voor het beste pedagogische werk		50	50
33.03	Toelagen aan organismen die het diploma van "Gids" afleveren (ministerieel besluit van 5 november 1948)	45	45	45
	Totaal voor hoofdstuk III	270	320	320
	Totaal voor sectie VII - Normaalonderwijs	270	320	320

Sectie VIII - Bestuur van het onderwijs.

HOOFDSTUK 1.

CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN.

§ 2. Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten.

12.02	Water, stoom, Gas en elektriciteit. -Andere verbruiksuitgaven. - Frankering van brieven. - Telegrammen. - Abonnementen op de telefoon en de telefoongesprekken. - Vervoer. - Belastingen. - Retributies.			
	2. Didactische films en audio-visuele middelen.	926	735	375
12.09	Uitgaven in verband met het gebruik van motorvoertuigen, eigendom van de Staat (vervangingsstukken inbegrepen) en eventueel van gehuurde voertuigen :			
	2. Didactische films en andere audio-visuele middelen	150	150	80
Q.14	Uitzonderingsuitgaven voor diensten en voor aankopen van niet-duurzame goederen (werken en leveringen voor inrichting van nieuwe lokalen, verhuizingkosten, enz.) :			
	2. Didactische films en audio-visuele middelen	300	300	133
12.60	Pedagogische tentoonstellingen	577	550	305
9.61	Schoolreizen en schoolkolonies. - Onthaal van buitenlandse schoolgroepen. - Opvoedende manifestaties :	6.590	9.590 (46)	3.120
12.62	Schoolkinema, - radio, -televisie en -discotheek :			
	1. Discotheek en audiotheek	250	250	245
	2. Realisaties, aankopen, eonorisaties, afdrukken	19.000	19.000	9.869
	3. Promotie van het gebruik van audio-visuele middelen	200	200	199
	4. Uitgaven voortvloeiend uit de werkzaamheden van de dienst	200		
		19.650	200	148
Q.64	Dienst voor studietoelagen en -leningen : werkingskosten	11.488	11.654 (109)	8.621 (27)
Totaal voor § 2		39.681	42.629 (155)	23.095 (77)
Totaal voor hoofdstuk 1		39.681	42.629 (155)	23.095 (77)

HOOFDSTUK III.

INKOMENSOVERDRACHTEN.

Overige subsidies aan bedrijven.

32.09	Toelage voor de schriftelijke cursussen	25	25	
32.11	Toelage aan het Centrum voor Kinder- en Jeugdfilm	75	75	
32.12	Toelage aan de Vereniging tot bevordering van de animatiefilm	50	50	
Inkomensoverdrachten aan gezinnen.				
33.01	Studietoelagen voor Belgische of Luxemburgse kinderen van wie een der ouders of de voogd in Zaïre, in Rwanda of in Burundi verblijft	1.900	2.000	1.465
33.02	Dienst voor studietoelagen en -leningen (Krediet te storten op artikel 600.29.B. van titel IV - Afzonderlijke sectie van de begroting)	1.513.574	1.268.031	1.038.320
33.03	Toelage aan de V.Z.W. "Rijksonderwijs Organisatie omni-sport"	4.000		
33.04	Toelage aan het Vlaams Onderwijscentrum te Brussel	3.300	3.300	
Totaal voor hoofdstuk III		1.522.924	1273.481	1.039.785

HOOFDSTUK V.			
AANKOOP VAN ROERENDE VERMOGENSGOEDEREN.			
74.01	Aankoop van machines, meubilair en allerhande materieel door of sonder bemiddeling van het C.B.B. :		
	3. Didactische films en andere audio-visuele middelen	27.300	27.480 20.406
	4. Pedagogische tentoonstellingen	294	290 270
	5. Schoolreizen en schoolkoloniën : Onthaal van buitenlandse schoolgroepen . - Opvoedende manifestaties	1.000	440 430
	6. Schriftelijk onderwijs	1.400	1.327 421
	Totaal voor hoofdstuk V	29.994	29.537 21.527
	Totaal voor sectie VIII - Bestuur van het onderwijs	1.592.599	1.345.647 (155) 1.084.407 (77)
Sectie IX - Hoger Onderwijs.			
HOOFDSTUK 1.			
CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN.			
§ 1. Lonen en sociale lasten.			
11.04	Allerhande toelagen aan het Rijkpersoneel :		
	1. Jury's	2.250	2.250 2.250
	Totaal voor § 1	2.250	2.250 2.250
	\$2. Aankoop van niet-duursame goederen en van diensten.		
12.01	Brelonen van advocaten engeneesheren . - Gerechtskoeten insake burgerlijke, administratieve en strafzaken . - Presentiegelden , reis- en verblijfkosten van niet tot de Rijkdiensten behorende personen* - Besoldiging van niet tot de Administratie behorende deskundigen en prestaties van derden (met inbegrip van uitgaven voor vroegere jaren) :		
	1. Jury's	3.600	3.600 3.600
	Totaal voor \$2	3.600	3.600 3.600
	Totaal voor hoofdstuk 1	5.850	5.850 5.850
HOOFDSTUK III.			
INKOMENSOVERDRACHTEN.			
Inkomensoverdrachten aan gezinnen.			
33.08	Reisbeurzen voor de houders van universitaire diploma's	2.000	1.900 1.800
33.09	Universitaire wedstrijden : prijzen in speciën	100	95
33.10	Toelage, als aanmoediging , aan de kandidaten voor de titel van geaggregeerde voor het hoger onderwijs, speciaal dootor, magister in de godgeleerdheid , magister in het kerkelijk recht en magisteroocoptatus	600	570 600
	Totaal voor hoofdstuk III	2.700	2.565 2.400
	Totaal voor sectie IX - Hoger onderwijs	8.550	8.415 8.250

Sectie X. — Wetenschappelijk Onderzoek.

HOOFDSTUK 1.

CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN.

§ 1. Lonen en sociale lasten.

11.03	Bezoldigingen van het actief en ter beschikking gesteld personeel (met inbegrip van de bezoldigingen of lonen van het hulppersoneel, de toelagen voor hogere en bijzondere functies, de vergoedingen voor arbeidsongevallen — inbegrepen de uitkering van deze vergoedingen aan leden van de familie van het slachtoffer in geval van overlijden — alsook de verminderde bezoldigingen of lonen van het tijdelijk of hulppersoneel, in dienst door werkongeval getroffen) :			
	1. Koninklijke Academie	4.101	3.947	3.608
11.04	Allerhande toelagen aan het Rijkspersoneel :			
	1. Koninklijke Academie	200	160	
	Totaal voor § 1	4.301	4.107	3.608
	§ 2. Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten.			
12.01	Erelonen van advocaten en geneesheren. — Gerechtskosten inzake burgerlijke, administratieve en strafzaken. — Presentiegelden, reis- en verblijfskosten van niet tot de Rijksdiensten behorende personen. — Bezoldiging van niet tot de Administratie behorende deskundigen en prestaties van derden (met inbegrip van uitgaven voor vroegere jaren) :			
	1. Koninklijke Academie	500	500	458
12.02	Hater, stoom, gas en elektriciteit. — Andere verbruiks-uitgaven. — Frankering van brieven. — Telegrammen. — Abonnementen op de telefoon en telefoongesprekken. — Vervoer. — Belastingen. — Retributies :			
	1. Koninklijke Academie	695	270	80
12.03	Onderhoudsuitgaven van lokalen, meubilair, materieel en machines. — Aanschaffen van werken en publikaties. — Abonnementen op dagbladen en officiële publikaties. — Kleine uitgaven voor materieel, bureaubenodigheden, drukwerken, inbindingen en onderhoudsprodukten door of zonder bemiddeling van het C.B.B. — Kleine laboratoriumdieren. — Huur van roerende goederen (met inbegrip van mecanografische installaties). — Publikaties door het Departement :			
	1. Koninklijke Academie	700	700	350
12.04	Vaste en vloeibare brandstoffen geleverd door bemiddeling van het C.B.B.			
	1. Koninklijke Academie	360	360	360
12.05	Bureaubenodigheden, papier, drukwerken, inbindingen geleverd door bemiddeling van het C.B.B. :			
	1. Koninklijke Academie	20	20	15
12.07	Kleding geleverd door of zonder bemiddeling van het C.B.B. :			
	1. Koninklijke Academie	10	10	6
12.08	Onderhoudsprodukten en klein onderhoudsmaterieel geleverd door bemiddeling van het C.B.B. :			
	1. Koninklijke Academie	30	30	10
12.10	Allerhande vergoedingen aan het Rijkspersoneel voor werkelijke lasten en materiële schade, evenals de vervoerkosten betreffende dienstreizen (met inbegrip van de bijdrage van de Staat-werkgever in de prijs van de sociale abonnementen) :			
	1. Koninklijke Academie	40	40	30
12.14	Uitzonderingsuitgaven door diensten en voor aankopen van niet-duurzame goederen (werken en leveringen voor inrichting van nieuwe lokalen, verhuizingskosten enz.) :			
	1. Koninklijke Academie	1.000	815	
12.80	Uitgaven voor reiskosten in het buitenland van hoogleraren	1.100	1.100	700
	Totaal voor § 2	4.455	3.845	2.009
	Totaal voor hoofdstuk 1	8.756	7.952	5.617

HOOFDSTUK III.

INKOMENSOVERDRACHTEN.

Inkomensoverdrachten aan gezinnen :

33.02	Toelagen voor de financiering van de prijzen uitgereikt door de Koninklijke Academie voor Wetenschappen , Letteren en Schone Kunsten	540	540	360
33.04	Toelagen aan jonge vorsers en studenten :			
	1. voor groepsreizen in het buitenland van jonge vorsers en universiteitsstudenten	1.500	1.500	1.452
	2. voor groepsreizen in het buitenland van studenten van het hoger niet-universitair onderwijs	400	500	
	3. voor wetenschappelijke zendingen in het buitenland	950	850	747
		2.850		
33.09	Toelagen voor de verspreiding van de wetenschappelijke kennis onder de publieke opinie	1.900	1.900	1220
33.14	Toelage voor de intekening op sommige werken en voor de financiering van wetenschappelijke periodieke publicaties	2.700	2.700	2.219
	Inkomensoverdrachten aan fondsen en aan openbare instellingen zonder bedrijfskarakter :			
41.04	Toelagen ten bate van het patrimonium van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België , voor de financiering van wetenschappelijke publicaties	3.200	2.400	2.400
41.07	Toelagen voor het patrimonium van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen , Letteren en Schone Kunsten van België , voor de werking van de nationale wetenschappelijke comités en van de bibliotheek	75	75	
41.08	Toelagen voor het patrimonium van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen , Letteren en Schone Kunsten van België , voor de herwaardering van de academische prijzen	61	61	
	Totaal voor hoofdstuk III	11.326	10.526	8.398

HOOFDSTUK V.

AANKOOP VAN ROERENDE VERMOGENSGOEDEREN.

74.01	Aankoop van machines, meubilair en allerhande materieel door bemiddeling van het C.B.B. :			
	1. Koninklijke Aademie	100	100	50
74.03	Aankoop van meubilair en allerhande materieel niet leverbaar door het C.B.B. :			
	1. Koninklijke Academie	400	150	50
74.80	Aankoop van kunstwerken en kostbare documenten, stukken en voorwerpen voor de samenstelling van patrimoniale verzamelingen door de Koninklijke Aademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België	300		
	Totaal voor hoofdstuk V	800	250	100

Totaal voor sectie X. - Wetenschappelijk Onderzoek

20.882 18.728 14.115

Totalen voor Titel I. - Gewone uitgaven van Nationale Opvoeding - Nederlandstalig regime

1.635.589 1.385.680 (155) 1.117.216 (77)

TITEL IV. ■ AFZONDERLIJKE SECTIE.					
	TEKSTEN	Saldo op 1 januari 1974	Ontvangsten van het jaar	Uitgaven van het jaar	Saldo op 31 december 1974
SECTOR NATIONALE OPVOEDING. NEDERLANDSTALIG REGIME.					
Sectie 1.					
Staatsuitgaven					
op inkomsten met speciale bestemming.					
Hoofdstuk 1.					
FONDSEN VOORNAMELIJK GESTIJF'D DOOR BESCHOTINGSKREDIETEN.					
600 29 B	Fondsen bestemd voor studietoelagen (wet van 19 juli 1971) :				273.592
	Saldo's	283.336			
	Ontvangsten :				
	— van budgettaire oorsprong (art.33.02 van sectie VIII, gewone begroting	1 0 513.574			
	— bijzondere :				
	1° niet-patrimoniale	5.000			
	2° patrimoniale		1.518.574		
	Uitgaven :				
	1° niet-patrimoniale	1.528.318			
	2° patrimoniale			1.528.318	
600 30 B	Fondsen bestemd voor studietoelagen (wet van 19 juli 1971) (pro memorie)	-	-	-	-
Totalen voor hoofdstuk 1		283.336	1.518.574	1.528.318	273.592
Totalen voor sectie I		283.336	1.518.574	1.528.318	273.592
Totalen voor titel IV ■ Afzonderlijke sectie		283.336	1.518.574	1.528.318	273.532

ONTWERP VAN DECREET
HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING
VAN NATIONALE OPVOEDING
NEDERLANDSTALIG REGIME
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1974

TABEL

11.04	Allerhande toelagen aan het Rijkspersoneel	F	200.000		
	§ 2. Aankoop van niet-duurzame goederen en vsp. diensten.	F	200.000		
12.02	Water, stoom, gas, enz. :				
	1. Koninklijke Academie			495.000	495.000
12.03	Onderhouds uitgaven, ens. :				
	1. Koninklijke Academie			625.000	625.000
12.04	Vaste en vloeibare brandstoffen, enz. :				
	1. Koninklijke Academie			832.000	832.000
12.14	Uitzonderings uitgaven, enz. :				
	1. Koninklijke Academie			100.000	100.000
	Totalen voor § 2	F	472.000	1.175.000	
	Totalen voor hoofdstuk I	F	472.000	1.375.000	-
	HOOFDSTUK III.				
	Inkomensoverdrachten.				
33.12 (nieuw)	Inkomensoverdrachten aan gezinnen.				
	Uitzonderlijke toelage voor de tentoonstelling "De Mens" te Antwerpen.				
	Inkomensoverdrachten aan fondsen en aan openbare instellingen zonder bedrijfskarakter.				
41.04	Toelagen ten bate van het patrimonium van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, enz., voor de financiering van wetenschappelijke publicaties	F	600.000	3.800.000	3.800.000
41.08	Toelagen voor het patrimonium van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, enz., voor de herwaardering van de academische prijzen	F	61.000		-
	Totalen voor hoofdstuk III	F	1.600.000	61.000	
	HOOFDSTUK V.				
	Aankoop van roerende vermogensgoederen.				
74.01	Aankoop van machines, enz. :	F			
	1. Koninklijke Academie			25.000	25.000
74.03	Aankoop van meubilair enz.				
	1. Koninklijke Academie				-
	Totalen voor hoofdstuk V			475.000	
	Totalen voor sectie X. - Wetenschappelijk onderzoek		2.072.000	1.911.000	-
	Totalen van Nationale Opvoeding - Nederlandstalig regime.		7.314.000	1.911.000	155.543